

MUZEUM HISTORII POLSKI

RAPORT ROCZNY 2022

POLISH HISTORY MUSEUM
ANNUAL REPORT 2022

MUZEUM HISTORII POLSKI

RAPORT ROCZNY 2022

POLISH HISTORY MUSEUM
ANNUAL REPORT 2022

2022

Spis treści

1. Przyszła siedziba	9
2. Wystawa stała	19
3. Zbiory i konserwacja	27
4. Wystawy	41
5. Projekty edukacyjne	57
6. Projekty internetowe	67
7. Projekty międzynarodowe	75
8. Wydawnictwa	85
9. Filmy	95
10. Popularyzacja historii	99
11. Nagrody i wyróżnienia	117
12. Zespół Muzeum Historii Polski	120

Table of contents

1. Future seat	9
2. Permanent exhibition	19
3. Collections and conservation	27
4. Exhibitions	41
5. Educational projects	57
6. Online projects	67
7. International projects	75
8. Publications	85
9. Films	95
10. Popularising history	99
11. Awards and distinctions	117
12. The Polish History Museum Team	120

Szanowni Państwo!

Raport z naszej działalności w 2022 roku jest wyjątkowy. Był to bowiem ostatni rok, w którym Muzeum Historii Polski funkcjonowało bez swojej stałej siedziby – jesienią tego roku nowoczesny gmach naszego Muzeum przywita pierwszych gości. Jednak wyczerpane prace budowlane to tylko część naszej aktywności w minionym roku, choć szczególnie ważna.

Jesienią zaprezentowaliśmy na wystawie w Muzeum Narodowym w Warszawie kolekcję unikatowych obrazów i makat, które po 83 latach powróciły z USA do Polski. Prace Bractwa Św. Łukasza, przygotowane na światową wystawę w Nowym Jorku w 1939 roku, pokazują doniosłe wydarzenia z dziejów Polski przedrozbiorowej. Dzieła zostały odzyskane wskutek działań Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i dzięki osobistemu zaangażowaniu wicepremiera Piotra Glińskiego.

Ubiegły rok upłynął również pod znakiem dramatycznych wydarzeń na Ukrainie. Za wschodnią granicą Polski toczy się walka narodu ukraińskiego o niepodległość. Zmagania rozgrywają się nie

tylko na polach bitew, ale również na polu walki o prawdę historyczną. Dlatego w maju wsparliśmy ukraińskich partnerów w przedstawieniu wystawy poświęconej bohaterskiej obronie Ukrainy przed rosyjską agresją, a w listopadzie – w prezentacji wystawy o wielkim głodzie na Ukrainie, *holodomorze*, wywołanym w latach 30. przez Stalina.

Zbiory Muzeum wydatnie się poszerzyły. Jako dar rodziny znalazł się u nas mundur legendarnego dowódcy 1. Dywizji Pancerniej, generała Stanisława Maczka. Trafiła do nas również unikatowa, bogato zdobiona strzelba myśliwska należąca do Wincentego Krasieńskiego, wykonana na początku XIX wieku, zagrabiona przez Niemców w czasie II wojny światowej i odzyskana dzięki staraniom Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Z przyjemnością informujemy także o naszych ubiegłorocznych działaniach edukacyjnych, popularyzatorskich czy wydawniczych. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się spacer i warsztaty historyczne oraz nowe publikacje Muzeum, a prawdziwym hitem okazały się podcasty: grono ich słuchaczy rośnie w prawdziwie imponującym tempie. Chwaląc się naszymi osiągnięciami, zapraszamy jednocześnie do odwiedzenia nas w stałej siedzibie na warszawskiej Cytadeli już od jesieni 2023!

Robert Kostro
Dyrektor Muzeum Historii Polski

Ladies and Gentlemen!

The report on our 2022 activities is exceptional. It was the final year in which the Polish History Museum functioned without its permanent home – this autumn our modern Museum building will welcome its first visitors. However, intensive construction work has only comprised part of our activities of the past year, albeit a particularly important part.

In autumn, at an exhibition at the National Museum in Warsaw, we presented a collection of unique paintings and tapestries that had returned to Poland from the USA after 83 years. The works of the Brotherhood of St Luke, prepared for the 1939 World's Fair in New York, showcase momentous events from the history of pre-partition Poland. These works were recovered as a result of the efforts of the Ministry of Culture and National Heritage and owing to the personal involvement of Deputy Prime Minister Piotr Gliński.

Last year was also marked by dramatic events in Ukraine. Beyond Poland's eastern border, the battle of the Ukrainian

people for independence is ongoing. This struggle takes place not only on physical battlefields, but also on the battlefield of historical truth. That is why we supported our Ukrainian partners in presenting an exhibition dedicated to the heroic defence of Ukraine against the Russian aggression in May and, in November, in presenting an exhibition on the great Ukrainian famine, the 'Holodomor', inflicted by Stalin in the 1930s.

The Museum's collections have expanded considerably. The uniform of the legendary commander of the 1st Armoured Division, General Stanisław Maczek, was presented to us as a gift from his family. We also received a unique, richly decorated hunting rifle belonging to Wincenty Krasieński, manufactured at the beginning of the 19th century, seized by the Germans during the Second World War, and recovered thanks to the efforts of the Ministry of Culture and National Heritage.

We are also pleased to report on last year's educational, popularisation or publishing activities. Our historical walks and

workshops, as well as the Museum's new publications, were particularly popular, and the podcasts have proven a real hit: their audience is growing at a truly impressive rate. While we boast about our achievements, we also invite you to visit us at our permanent premises at the Warsaw Citadel as of autumn 2023!

Robert Kostro
Director of the Polish History Museum

Przyszła siedziba

Future seat

Przyszła siedziba

W 2022 roku, mimo trudności będących następstwem pandemii Covid-19 oraz wynikających z wojny toczącej się na Ukrainie, postępowały prace budowlane, które zwieńczyć ma otwarcie siedziby Muzeum, zaplanowane na jesień roku 2023.

- powierzchnia budynku: ponad **44 000 m²** (w tym **8 tys. m²** będzie przeznaczonych na magazyny i pracownie konserwatorskie Muzeum Wojska Polskiego);
- liczba kondygnacji: **4 nadziemne i 2 podziemne**;
- powierzchnia wystaw stałej: **7300 m²**;
- powierzchnia wystaw czasowych: **1400 m²**;
- audytorium na **577 osób**;
- sala kinowa na **135 osób**;
- zaplecze gastronomiczne zlokalizowane na kilku kondygnacjach, w tym restauracja samoobsługowa i kawiarnia.

↑ Podstawowe dane budynku
Muzeum Historii Polski

Na dachu wykonano wszystkie warstwy techniczne, łącznie z ułożeniem mat z roślinnością w przestrzeniach tzw. dachu zielonego. Kontynuowane były także prace przy instalacjach sanitarnych i elektrycznych na wszystkich poziomach budynku oraz przy fasadach szklanych elewacji.

W kwietniu rozpoczął się montaż zewnętrznych okładzin kamiennych elewacji wschodniej, a w kolejnych miesiącach – elewacji północnej, południowej i zachodniej. W 2022 roku rozpoczęły się również prace wykończeniowe wewnątrz budynku.

Skarb Państwa przekazał Muzeum Historii Polski na własność blisko 5-hektarową nieruchomość, na której trwa budowa jego siedziby. Umowę w tej sprawie podpisali 4 listopada minister rozwoju i technologii Waldemar Buda oraz dyrektor MHP Robert Kostro. Teren o wartości prawie 100 mln zł został przekazany nieodpłatnie. Wieńczy to kolejny etap przygotowań do rozpoczęcia działalności Muzeum w nowo powstającym budynku na

warszawskiej Cytadeli. Teren obiektu wojskowego przeszedł na własność instytucji cywilnej. Jest to też symboliczne otwarcie Cytadeli dla mieszkańców Warszawy i dla turystów, którzy już od jesieni 2023 roku będą mogli zwiedzać Muzeum Historii Polski.

Muzeum Historii Polski będzie największym z obiektów na terenie Cytadeli Warszawskiej, gdzie powstanie unikatowy ośrodek muzealny – centrum popularyzacji historii i wiedzy o dziedzictwie narodowym. Obok gmachu MHP trwa budowa nowej siedziby Muzeum Wojska Polskiego (MWP). Na terenie Cytadeli znajdują się już Muzeum X Pawilonu i Muzeum Katyńskie.

Gmach został zaprojektowany przez warszawską pracownię architektoniczną WXCA. Postępy w budowie można obejrzeć na kanale YouTube Muzeum Historii Polski oraz na stronie internetowej www.muzhp.pl.

↑ Budowa siedziby Muzeum Historii Polski – elewacja od strony wschodniej
Construction of the seat of the Polish History Museum (the eastern façade), a view from a drone

Key parameters of the Polish History Museum building

- surface area: over **44,000 sq. m.** (including **8,000 sq.m.** for the storerooms and conservation studios of the Polish Army Museum);
- number of storeys: **aboveground: 4, underground: 2;**
- permanent exhibition area: **7,300 sq. m.;**
- temporary exhibition area: **1,400 sq. m.;**
- auditorium capacity: **577 persons;**
- cinema capacity: **135 persons;**
- food and drink facilities located on several floors, including a self-service restaurant and café.

Future seat

In 2022, in spite of the difficulties following the Covid-19 pandemic and the ongoing war in Ukraine, construction works progressed, to culminate in the opening of the Museum's seat, scheduled for autumn 2023.

All the technical layers of the roof have been completed, including the installation of mats featuring vegetation in the 'green roof spaces'. Work also continued on the sanitary and electrical installations on all levels of the building, as well as on the glass façades of the elevation. In April, the installation of the external stone cladding of the eastern façade commenced, followed by the northern, southern and western façades over the following months. Finishing works inside the building also began in 2022.

The State Treasury has handed over to the Polish History Museum ownership of the almost five-hectare property on which the construction of its headquarters is underway. An agreement to this effect was signed on 4 November by Waldemar Buda, Minister of Development and Technology, and Robert Kostro, PHM Director. The land, valued at almost PLN 100 million, was transferred free of charge. This marks the subsequent stage of preparations for the Museum to begin operations in the newly constructed building at the Warsaw Citadel. The site of the military facility has passed into the ownership of a civilian institution. It also marks the symbolic opening of the Citadel to the people of Warsaw and tourists alike, who will be able to visit the Polish History Museum as of autumn 2023.

The Polish History Museum will be the largest of the buildings in what is known as 'Museum Park', where a unique museum centre will be created on the site of the former Citadel – a centre for the popularisation of the history and knowledge of national heritage. A new edifice for the Polish Army Museum is under construction next to the PHM building. The Citadel is already home to the Museum of the Tenth Pavilion and the Katyn Museum. In a space encompassing over 30 hectares, recreation areas are also planned.

The building was designed by the Warsaw-based WXCA Studio. Progress of the construction works can be viewed on the PHM's YouTube channel and website: www.muzhp.pl.

↑ **Budowa siedziby Muzeum Historii Polski – widok z drona**
Construction of the seat of the Polish History Museum, a view from a drone

↓
**Budowa siedziby Muzeum Historii Polski
(elewacja od strony wschodniej)**
Construction of the seat of the Polish
History Museum (the eastern façade),
a view from a drone

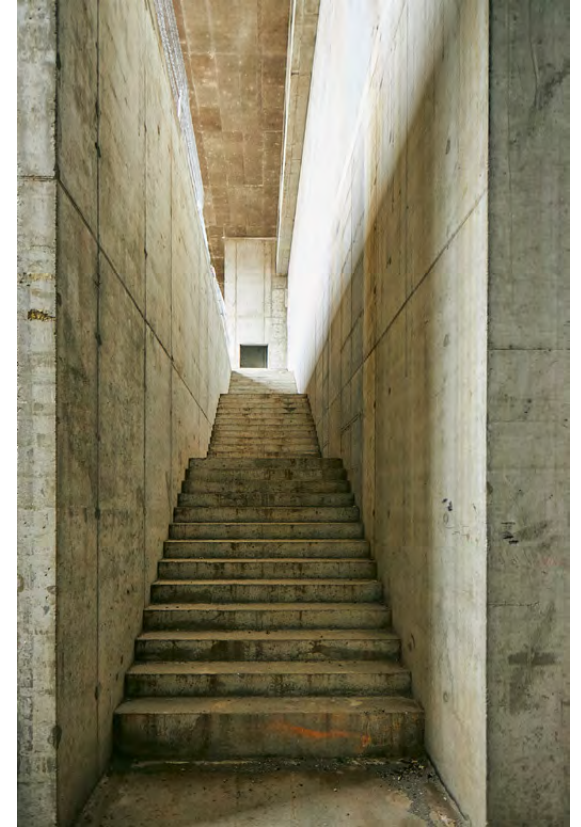

↑
**Widok na panoramę Warszawy z dachu
budynku Muzeum Historii Polski**
The Warsaw skyline seen from the roof
of the Polish History Museum building

↑ Budowa siedziby Muzeum Historii Polski – hol główny
Construction of the seat of the Polish History Museum,
the main hallway

↓ Budowa siedziby Muzeum Historii Polski
Construction of the seat of the Polish
History Museum

2.

Wystawa stała

Permanent exhibition

Wystawa stała

Wystawa stała Muzeum Historii Polski przedstawi ponadtysiącletnie dzieje państwa i narodu polskiego.

Przewodnym motywem opowieści będzie historia wolności, w tym wielowiekowa historia polskiego parlamentaryzmu, tradycje konstytucyjne, tradycje republikańskie, dzieje walki o zachowanie i odzyskanie niepodległości, oraz zmagania z totalitaryzmami.

Drugi kluczowy wątek tematyczny to kształtowanie się i ewolucja polskiej tożsamości. Ukazane zostaną czynniki, które miały na nią decydujący wpływ, takie jak chrzest Polski, który przyniósł zakorzenienie w kulturze zachodniej, unia z Litwą czy oddziaływanie kultury romantycznej.

Trzeci z wątków to opowieść o społeczeństwie i cywilizacji. Dzięki niej zwiedzający będą mogli zobaczyć, jak wyglądało życie codzienne w minionych epokach, oraz poznają doniosłe karty dziejów polskiej nauki i techniki.

Na wystawie znajdzie się ok. 3600 zabytków (w tym 2120 z kolekcji MHP) oraz ok. 400 kopii lub replik obiektów historycznych. Muzeum będzie szeroko korzystać z instalacji scenograficznych, technik multimedialnych i interaktywnych, projektowanych z myślą o oddaniu atmosfery wydarzeń historycznych oraz umożliwiających wyszukiwanie infor-

macji i pogłębianie wiedzy. Merytoryczną treść wystawy przygotowuje zespół kuratorski wspierany przez ekspertów z polskich i zagranicznych instytucji badawczych.

Ścieżka zwiedzania poprowadzi przez sześć galerii. W każdej z nich opowiedziana zostanie historia kolejnej epoki, a są to: *Polska Piastów i Jagiellonów* (od początków państwa do 1573 roku), *Dawna Rzeczpospolita* (1573–1795), *Pod zaborami* (1796–1914), *Niepodległa* (1914–1939), *Polska Walcząca* (1939–1945), *Polacy wobec komunizmu* (1945–1990).

Prace merytoryczne nad wystawą stałą – co to w praktyce oznacza?
Substantive work on the permanent exhibition: what does it mean in practice?

160

160 metrów kwadratowych przeprojektowaliśmy na potrzeby nowych eksponatów muzealnych
160 square metres of space redesigned for the purposes of new museum exhibits

21 847

21 847 kopii cyfrowych pozyskaliśmy na potrzeby wystawy stałej
21,847 digital copies acquired for the purposes of the permanent exhibition

575

575 przygotowanych szczegółowych opisów obiektów na potrzeby wykonanych kopii
575 detailed descriptions prepared for the purposes of copymaking

1100

1100 stron przetłumaczonego na język angielski tekstu
1,100 pages of text translated into english

Permanent exhibition

The permanent exhibition at the Polish History Museum will present over 1,000 years of history of the Polish statehood and nation.

The key leitmotif will be the history of freedom, including the century-long history of Polish parliamentarism, constitutional and republican traditions, the struggle for preserving and regaining sovereignty, as well as resistance against totalitarian systems.

Another key theme is the formation and evolution of Polish identity. The factors that have exerted the greatest impact on it will be presented, such as Poland's baptism, which led to the state being rooted in Western civilisation, the union with Lithuania, or the influence of Romantic culture.

The third theme is the story of society and civilisation, owing to which visitors will understand what everyday life looked like in past epochs, and learn about important chapters in the history of Polish science and technology.

The exhibition will feature some 3,600 museum pieces (including 2,120 objects from the PHM collection), as well as approximately 400 copies or replicas of historical artefacts. The Museum will make extensive use of stage installations and multimedia, as well as interactive technologies designed with the aim of reflecting the spirit of historical events

Projekt ekspozycji przygotowało konsorcjum pracowni WWAA oraz Platige Image, zwycięzca międzynarodowego konkursu przeprowadzonego przez Muzeum. Liderami zespołu są Boris Kudlička i Natalia Paszkowska.

W 2022 roku prowadzono prace nad tłumaczeniem tekstów wystawienniczych na język angielski. Jednocześnie przygotowano montaż archiwalnych filmów i nagrań dźwiękowych przewidzianych do prezentacji na wystawie oraz przeprowadzono cyfrowe przygotowanie materiałów ikonograficznych.

Prowadzone były prace konserwatorskie obiektów ze zbiorów własnych MHP przeznaczonych na wystawę stałą. Kontynuowano podpisywanie umów depozytowych i zakupy muzealiów.

Wizualizacja – wystawa stała MHP

(galeria *Dawna Rzeczpospolita*).

Projekt WWAA, PLATIGE IMAGE

Visualisation: the PHM permanent exhibition (The Commonwealth gallery). Designed by WWAA, PLATIGE IMAGE

and facilitating the finding of information and improving one's knowledge. The substantive content of the exhibition is being prepared by a team of curators supported by experts from Polish and foreign research institutions.

The circuit followed by visitors will cover six galleries, each narrating the history of successive epochs: Poland of the Piast and Jagiellonian Dynasties (from the beginning of the country's statehood until 1573), The Commonwealth (1573–1795), The Partitions (1796–1914), Independent Again (1914–1939), Fighting Poland (1939–1945), and the Poles and Communism (1945–1990).

The exhibition design was prepared by a consortium of the WWAA Studio and Platige Image, the winner of the PHM's international competition. The team is led by Boris Kudlička and Natalia Paszkowska.

In 2022, the exhibition texts were translated into English. Editing was also carried out of archival films and sound recordings envisaged for the permanent exhibition. Iconographic material was digitally remastered.

Conservation works were carried out on objects from the PHM's own collections designed to feature at the permanent exhibition. The signing of deposit contracts and purchasing of museum objects continued.

↑ Wizualizacja – wystawa stała MHP (galeria *Dawna Rzeczpospolita*). Projekt WWAA, PLATIGE IMAGE
Visualisation: the PHM permanent exhibition (The Commonwealth gallery). Designed by WWAA, PLATIGE IMAGE

↑ Wizualizacja – wystawa stała MHP (galeria *Polska walcząca*). Projekt WWAA, PLATIGE IMAGE
Visualisation: the PHM permanent exhibition (Fighting Poland gallery). Designed by WWAA, PLATIGE IMAGE

3.

Zbiory i konserwacja

Collections and conservation

Zbiory i konserwacja

Kolekcja Muzeum Historii Polski

W zbiorach Muzeum Historii Polski znajduje się 52 590 obiektów, w tym 1 020 zostało przyjętych w depozyt (stan na 31 grudnia 2022). Obiekty są pozyskiwane przede wszystkim na potrzeby przygotowywanej wystawy stałej i planowanych wystaw czasowych. Należą do nich m.in. dzieła sztuki, przykłady rzemiosła artystycznego, fotografie, mapy, obiekty falerystyczne, weksylia, militaria, a także znaleziska archeologiczne, dokumenty życia społecznego oraz cenne archiwalia. Zabytki pochodzą z różnych epok dziejów Polski.

Wybrane muzealia były w 2022 roku prezentowane na ekspozycjach czasowych, m.in. w Muzeum Narodowym w Warszawie, Centrum Szyfrów Enigma w Poznaniu, Muzeum Warszawy, Muzeum Narodowym w Krakowie, Muzeum Nowej Huty oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, Muzeum Regionalnym w Siedlcach, Naczelnym Sądzie Administracyjnym, a także na wystawie stałej w Muzeum Powstania Warszawskiego oraz w Instytucie Józefa Piłsudskiego w Londynie.

↑ **Ślązaczka, litografia, Plansza XV z teki Polish Peasants' Costumes, Zofia Strujeńska, Nicea 1939, nr inw. MHP-IKP 234**
A Silesian Woman, a lithograph, Sheet XV from the Polish Peasants' Costumes portfolio, Zofia Strujeńska, Nice 1939, inv. no. MHP-IKP 234

Collections and conservation

PHM collection

The collection of the Polish History Museum currently features 52,590 objects, including 1,020 on deposit (as of 31 December 2022). Items are collected chiefly to suit the needs of the permanent exhibition being prepared, as well as planned temporary exhibitions. These include historical keepsakes, arts and crafts items, photographs, maps, medals and decorations, flags, military and archaeological artefacts, documents reflecting social life, and invaluable archival items. Museum objects originate from different eras of Polish history.

In 2022, selected objects were presented at temporary exhibitions, among others, at the National Museum in Warsaw, the Enigma Cipher Centre in Poznań, the Museum of Warsaw, the National Museum in Kraków, the Nowa Huta Museum (a branch of the Museum of Kraków), the Regional Museum in Siedlce, the Supreme Administrative Court, as well as the permanent exhibition at the Warsaw Rising Museum and the Józef Piłsudski Institute in London.

← **Kobieriec polski, pocz. XVIII w., nr inw. MHP-RTK 919**
Polish tapestry, early 18th century, inv. no. MHP-RTK 919

↑ **Plakat X Wystawy Towarzystwa Artystów Polskich „Sztuka”, Wojciech Weiss, Kraków 1905, nr inw. MHP-IKP 8052**
A poster of the Tenth Exhibition of the Sztuka [Arts] Society of Polish Artists, Wojciech Weiss, Kraków 1905, inv. no. MHP-IKP 8052

Zakupy i darowizny

W 2022 roku do kolekcji Muzeum Historii Polski pozyskano liczne przedmioty o wysokiej wartości historycznej i artystycznej. Kolekcję militariów wzbogaciły m.in. wykonana około 1560 roku nowożytna zbroja, składająca się z kirysu, naramienników, nabiodrków i szturmaka, a także pochodzący z przełomu XVIII i XIX wieku jatagan. Niezwykle cennym zakupem jest tzw. kobierzec polski o pięknej dekoracji złożonej z kwiatów, owoców i ptaków, powstały na początku XVIII wieku. W 2022 roku pozyskano również bogatą kolekcję związaną z Czesławem Słanią (1921–2005), polskim rytownikiem, słynnym twórcą projektów znaczków pocztowych i banknotów, działającym przede wszystkim w Szwecji. Interesującymi nabytkami są plakat X Wystawy Towarzystwa Artystów Polskich „Sztuka” zaprojektowany

przez Wojciecha Weissa i litografia barwna *Ślązaczka* wykonana przez Zofię Stryjeńską. Zakupiono też wyjątkową kolekcję 98 pocztówek przedstawiających gwiazdę kina międzywojennego Jadwigę Smosarską oraz złożony z 212 sztuk zbiór orłów i emblematów wojskowych, z których najstarsze pochodzą z okresu I wojny światowej, a najmłodsze z III RP. Obiektem o szczególnej wartości historycznej i symbolicznej jest z kolei kurtka Antoniego Browarczyka, pierwszej ofiary stanu wojennego w Gdańsku.

Muzeum Historii Polski otrzymało także w depozyt odnaleziony w Centrum Zdrowia Dziecka zbiór 71 płyt offsetowych z utworami Jacka Kaczmarskiego, pochodzącymi z tomiku *Wiersze i piosenki*, przygotowywanego do publikacji w drugim obiegu w latach 80.

Fotografia Czesława Słania i dwa egzemplarze tysięcznego znaczka pocztowego jego projektu, 2000, nr inw. MHP-IKP 8075/28 i MHP-IKP 8075/29

A photograph of Czesław Słania and two copies of the 1,000th postage stamp of his design, 2000, inv. nos. MHP-IKP 8075/28 and MHP-IKP 8075/29

Pocztówki-zdjęcia przedstawiające Jadwigę Smosarską, okres międzywojenny, nr inw. MHP-IKP 8090-8188

Postcards/photographs depicting Jadwiga Smosarska, interwar period, inv. nos. MHP-IKP 8090-8188

Acquisitions and donations

In 2022, numerous items of high historical and artistic value were acquired for the Polish History Museum collection. The collection of military artefacts was, for example, enriched by an early-modern armour executed *circa* 1560, comprising a cuirass, spaulders, loincloths and a blunderbuss, as well as a yatagan from the late 1700s/early 1800s. A highly valuable acquisition is a 'Polish tapestry' dating back to the early 1700s, featuring a beautiful decoration depicting flowers, fruit and birds. Additionally, 2022 saw the acquisition of a rich collection related to Czesław Słania (1921–2005), a Polish engraver renowned for designing post stamps and banknotes, active primarily in Sweden. Interesting purchases also include a poster of the Tenth Exhibition of the Sztuka [Art] Polish Artists' Society designed by Wojciech Weiss and

a coloured lithography entitled *A Silesian Woman*, executed by Zofia Stryjeńska. Another 2022 purchase was a unique collection of 98 postcards showing the interwar cinema star, Jadwiga Smosarska, and one of 212 eagles and military emblems, the oldest of which originates from the times of the First World War, and the youngest from post-1989 Poland. An object of a special historical and symbolic value is the jacket belonging to Antoni Browarczyk, the first victim of martial law from Gdańsk.

The Polish History Museum also received as a deposit a collection of 71 offset records with works of Jacek Kaczmarski from the collection entitled *Wiersze i piosenki* [Poems and Songs] found at the Children's Memorial Health Institute, prepared as an underground publication in the 1980s.

Bractwo św. Łukasza, Unia Lubelska. Rok 1569. Muzeum Historii Polski, depozyt Skarbu Państwa – Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, nr. inw. MHP-DEP 727/4

The Brotherhood of St Luke, *The Union of Lublin*, 1569, Polish History Museum, a deposit of the Polish State Treasury – Minister of Culture and National Heritage, inv. no. MHP-DEP 727/4

Łukaszowcy

Muzeum pozyskało cykl 7 obrazów namalowanych przez artystów należących do Bractwa św. Łukasza i 4 makat wykonanych według projektu Mieczysława Szymańskiego. Obrazy ukazują chwalebne momenty w dziejach polskiej państwowości: począwszy od spotkania Bolesława Chrobrego i cesarza Ottona III u grobu św. Wojciecha, przez przyjęcie unii lubelskiej, skończywszy na uchwaleniu Konstytucji 3 maja.

Makaty opiewają króla Jana III Sobieskiego: jego sukcesy militarne i potęgę Rzeczypospolitej Obojga Narodów za jego czasów. Były one, razem z cyklem 7 obrazów, prezentowane w Pawilonie Polskim na Wystawie Światowej w Nowym Jorku od maja 1939 do końca 1940 roku.

Powrót dzieł do Polski po 83 latach był możliwy dzięki wieloletnim staraniom Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz osobistemu zaangażowaniu wicepremiera, ministra kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotra Glińskiego. Docelowo prace będą prezentowane na wystawie stałej w siedzibie MHP na Cytadeli.

The Brotherhood of St Luke

The Museum took in deposit a series of seven paintings by members of the Brotherhood of St Luke and four tapestries designed by Mieczysław Szymański. These paintings depict the seminal moments in the history of Polish statehood: beginning with the meeting of Bolesław I the Brave and Emperor Otto III at the grave of Saint Adalbert of Prague, through the Union of Lublin, all the way to the adoption of the Constitution of 3 May 1791.

The tapestries, in turn, are a homage to King John III Sobieski: his military successes and the might of the Polish-Lithuanian Commonwealth during his time. Both the paintings and tapestries were exhibited at the Polish Pavilion at the New York World's Fair from May 1939 until the end of 1940.

The return of the works to Poland after 83 years was possible owing to yearslong efforts by the Ministry of Culture and National Heritage and the personal engagement of the Deputy Prime Minister and Minister of Culture and National Heritage, Prof. Piotr Gliński. They will constitute part of the permanent exhibition at the seat of the PHM at the Warsaw Citadel.

Sobieski pod Wiedniem, makata z serii *Jan III Sobieski*, proj. Mieczysław Szymański Muzeum Historii Polski, depozyt Skarbu Państwa – Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, nr. inw. MHP-DEP 728/3

Sobieski at Vienna, a tapestry from the *Jan III Sobieski* series, design: Mieczysław Szymański Polish History Museum, deposit of the Polish State Treasury – Minister of Culture and National Heritage of the Republic of Poland, inv. no. MHP-DEP 728/3

Sala Honorowa w Polskim Pawilonie: po prawej stronie widoczne obrazy artystów z Bractwa Świętego Łukasza i makaty projektu Mieczysława Szymańskiego

The Hall of Honour in the Polish Pavilion: visible on the right are paintings by artists from the Brotherhood of St Luke and tapestries designed by Mieczysław Szymański

↑ **Mikołaj Kopernik, *De revolutionibus orbium coelestium*, Bazylea 1566, nr inw. MHP-ARS 113**
Nicolaus Copernicus's *De revolutionibus orbium coelestium*, Basel 1566, inv. no. MHP-ARS 113

Drugie wydanie słynnego dzieła Kopernika

Muzeum Historii Polski zakupiło drugie wydanie fundamentalnego dzieła Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium libri VI...* Książka ukazała się w 1566 roku nakładem oficyny wydawniczej Heinricha Petriego w Bazylei. Dzieło, podobnie jak pierwsze wydanie (Norymberga 1543), zawiera liczne rysunki, wykresy i tabele.

Nowością w stosunku do edycji norymberskiej jest dodanie tekstu *Narratio*

prima, napisanego przez ucznia Kopernika, Jerzego Joachima Retyka. Zakupiona książka jest w bardzo dobrym stanie, ma skórzaną oprawę pochodzącą z przełomu XVII i XVIII wieku.

Mundur generała Maczka

Po długich staraniach Muzeum Historii Polski wzbogaciło się o mundur, beret i pas związane z dowódcą 1. Dywizji Pancerniej, legendarnym generałem Stanisławem Maczkiem. Mundur, dotychczas znajdujący się w zbiorach najbliższej ro-

dziny generała, to uniform garnizonowy wzoru brytyjskiego, tzw. Service Dress. Był to strój do codziennego użytku, tak w koszarach, jak i podczas uroczystych okazji. Uroczyste przekazanie obiektów odbyło się 1 czerwca w tymczasowej siedzibie Muzeum Historii Polski. W spotkaniu uczestniczyli m.in. wnuczka generała Maczka Karolina Maczek-Skillen i dyrektor MHP Robert Kostro.

Strzelba Wincentego Krasińskiego

W 2022 roku w depozycie w Muzeum Historii Polski znalazła się unikatowa, bogato zdobiona strzelba myśliwska należąca do Wincentego Krasińskiego, wykonana na początku XIX wieku w warsztacie słynnego francuskiego rusznikarza Jeana Lepage'a.

Utracona z polskich zbiorów w czasie II wojny światowej, została odzyskana dzięki działaniom prowadzonym przez Departament Restytucji Dóbr Kultury MKiDN. 23 września strzelbę uroczysto zaprezentował wicepremier, minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński i przekazał ją do zbiorów MHP na ręce dyrektora Roberta Kostro. W uroczystości wzięli również udział przedstawiciele Stanów Zjednoczonych: ambasador USA w Polsce Mark Brzezinski oraz funkcjonariusze Federalnego Biura Śledczego.

↑ **Przekazanie munduru generała Stanisława Maczka do zbiorów Muzeum Historii Polski, wnuczka generała Maczka Karolina Maczek-Skillen**
The handover of General Stanisław Maczek's uniform to the collection of the Polish History Museum; General Maczek's granddaughter Karolina Maczek-Skillen

The second edition of Copernicus's famous work

The Polish History Museum bought the second edition of Mikołaj Kopernik's (Nicolaus Copernicus's) fundamental work *De revolutionibus orbium coelestium libri VI...* The book was published in 1566 by Heinrich Petrus of Basel. Just like the first edition (Nuremberg, 1543), it includes numerous illustrations, charts and tables.

A novelty as regards the Nuremberg publication is the addition of *Narratio prima*, a text written by Georg Joachim Reticus, a student of Copernicus. The book purchased by the PHM is in very good condition and features a leather binding of the 17th/18th century.

General Maczek's uniform

After prolonged efforts, the Polish History Museum managed to acquire the uniform, beret and sash of the commander of the 1st Armoured Division, the legendary General Stanisław Maczek. Hitherto in the collection of his closest family, the uniform is a garrison British service dress. It was meant for daily use, both in the barracks and ceremonious functions. The official transfer of the artefacts took

↑ **Strzelba myśliwska Wincentego Krasińskiego, pocz. XIX w., warsztat Jeana Lepage'a, nr inw. MHP-DEP 729**
Wincenty Krasiński's hunting rifle, early 19th century, Jean Lepage workshop, inv. no. MHP-DEP 729

place at the temporary seat of the Polish History Museum on 1 June. Attendees on this occasion included General Maczek's granddaughter Karolina Maczek-Skillen and PHM Director Robert Kostro.

Wincenty Krasiński's rifle

In 2022, a unique and richly decorated hunter's rifle belonging to Wincenty Krasiński, manufactured in the early 19th century at the workshop of the famous French gunsmith Jean Lepage, was deposited at the Polish History Museum.

Lost from the Polish collections during the Second World War, it was reclaimed thanks to the efforts of the Department for Restitution of Cultural Goods at the Ministry of Culture and National Heritage. On 23 September 2022, the rifle was ceremoniously presented by the Deputy Prime Minister and Minister of Culture and National Heritage Prof. Piotr Gliński, who transferred it into the hands of Museum Director Robert Kostro, to join the PHM collection. The ceremony was also attended by representatives of the United States: US Ambassador to Poland Mark Brzezinski and officials from the Federal Bureau of Investigation.

↑ Ogląd eksponatów
A visual inspection of the exhibits

↑ Prace konserwatorskie przy makacie
Sobieski i Marysienka, 1936–1937,
nr inw. MHP-DEP 728/4
Conservation work on the *Sobieski
and Marysienka* tapestry, 1936–1937,
inv. no. MHP-DEP 728/4

Muzeum cały czas rozwija swoją kolekcję, przyjmując m.in. pamiątki historyczne, przedmioty codziennego użytku, fotografie, pocztówki, dokumenty, odznaczenia, elementy ubioru, umundurowania, uzbrojenia i wyposażenia wojskowego, zabytkowe urządzenia oraz wyroby rzemieślnicze i artystyczne, świadczące o historii Polski i polskiej kulturze materialnej, przemianach społecznych i gospodarczych.

Ofiarodawcy, którzy chcieliby przekazać Muzeum Historii Polski swoje pamiątki, mogą zgłaszać się osobiście (MHP, ul. Mokotowska 33/35, 00-560 Warszawa), telefonicznie (+48 22 211 90 32, +48 22 211 90 23) bądź e-mailowo (pamiatki@muzhp.pl).

The Museum is constantly developing its collection, accepting historical memorabilia, objects of everyday use, photographs, postcards, documents, distinctions, elements of clothing, uniforms, armament and military equipment, antique devices, as well as craft and artistic products testifying to the history of Poland and Polish material culture, social and economic changes.

Donors wishing to donate their memorabilia to the Polish History Museum may apply in person (PHM, ul. Mokotowska 33/35, 00-560 Warsaw), by phone (+48 22 211 90 32, +48 22 211 90 23), or by e-mail (pamiatki@muzhp.pl).

Konserwacja

W 2022 roku w Pracowni Konserwacji Zbiorów zabiegom konserwatorskim poddano ponad 300 obiektów ze zbiorów Muzeum Historii Polski. Zdecydowano o fumigacji, wykonano przeglądy lub opracowania konserwatorskie ponad 16 tysięcy obiektów.

To właśnie prewencja jest jednym z najważniejszych zadań konserwatorów. Od pięciu lat systematycznie monitorowane są magazyny muzealne, gdzie rejestruje się i analizuje warunki klimatyczne oraz czystość powietrza.

Każdy z obiektów przed zmagazynowaniem jest w miarę potrzeb poddawany dezynfekcji, powierzchniowemu oczyszczeniu, a następnie pakowany w bezpieczne materiały ochronne.

W tym roku, oprócz obiektów konserwowanych zgodnie z planem, na warsztat konserwatorek tkanin trafiły cztery makaty projektu Mieczysława Szymańskiego. Zabiegi konserwatorskie, przeprowadzone w iście ekspresowym tempie, pozwoliły na bezpieczne wyeksponowanie tkanin na wystawie „Łukaszczy. Wielki powrót”, organizowanej w Muzeum Narodowym w Warszawie. Przed wystawą udało się również zakonserwować wszystkie ramy obrazów autorstwa członków Bractwa Św. Łukasza.

↑ **Żakiet sukni dziennej, ok. 1900 – stan zachowania przed konserwacją i po niej, nr inw. MHP-RTK 370/1**
A day dress jacket, circa 1900, before and after conservation, inv. no. MHP-RTK 370/1

↑ **Hełm polskiej Policji Państwowej, wz. 17 – stan zachowania przed konserwacją i po niej, nr inw. MHP-ArchM 642**
A Polish National Police helmet, model 17, before and after conservation, inv. no. MHP-ArchM 642

← **Pakowanie zbiorów**
Packing the Museum's collection

Conservation

In 2022, over 300 objects from the Polish History Museum's collection were subjected to conservation work performed at the Collections Conservation Laboratory. Over 16 thousand items were fumigated, reviewed or worked on by conservators.

Precisely this type of prevention work is among their most important tasks. For the last five years, the Museum's warehouses have been systematically monitored, with the recording and analysis of ambient conditions and air purity.

Prior to storing, each museum artefact is disinfected, surface cleaned and subsequently packaged in safe protective material, according to needs.

In 2022, in addition to those items conserved as scheduled, the Museum's textile conservators dealt with four tapestries designed by Mieczysław Szymański. Carried out at a very fast pace, their efforts allowed for the safe presentation of works comprising the exhibition entitled The Brotherhood of St Luke: The Great Homecoming at the

National Museum in Warsaw. Before the event, it was also possible to perform conservation works on all the frames of the paintings executed by the Brotherhood members.

4.

Wystawy
Exhibitions

Wystawy

Wystawa „Łukasowcy. Wielki powrót”

Ekspozycja przygotowana przez Muzeum Historii Polski we współpracy z Muzeum Narodowym w Warszawie została otwarta 28 września. W otwarciu wzięł udział wicepremier prof. Piotr Gliński.

Na wystawie zaprezentowano siedem obrazów o tematyce historycznej, namalowanych w 1938 roku przez 11 artystów z grupy Bractwo Św. Łukasza, a także cztery wielkoformatowe makaty tworzące cykl *Jan III Sobieski*, wykonane w 1937 roku według projektu Mieczy-

sława Szymańskiego. Obrazy przedstawiają najważniejsze wydarzenia z historii Polski, ukazując jej wkład w rozwój cywilizacji zachodniej, między innymi w relacje z sąsiadami, tradycję tolerancji i konstytucjonalizmu. Dzieła dekorowały Salę Honorową Pawilonu Polskiego na Wystawie Światowej w Nowym Jorku w 1939 roku.

Ekspozycji towarzyszyły zajęcia edukacyjne realizowane w ramach cyklu „Rodzinnie niedziele”. Wystawę przygotowaną w polsko-angielskiej wersji językowej do 13 listopada obejrzało ponad 18 000 zwiedzających.

↑ Od lewej: wiceprezes Rady Ministrów, minister kultury i dziedzictwa narodowego, prof. Piotr Gliński, dyrektor Departamentu Restytucji Dóbr Kultury w MKiDN Elżbieta Rogowska, dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie Łukasz Gaweł, dyrektor Muzeum Historii Polski Robert Kostró

Left-right: Deputy Prime Minister / Minister of Culture and National Heritage Prof. Piotr Gliński, Director of the Department for Restitution of Cultural Goods at the Ministry of Culture and National Heritage Elżbieta Rogowska, Director of the National Museum in Warsaw Łukasz Gaweł, and Director of the Polish History Museum Robert Kostró

Exhibitions

The Brotherhood of St Luke: The Great Homecoming

Prepared by the Polish History Museum in cooperation with the National Museum in Warsaw, the exhibition opened on 28 September and Deputy Prime Minister Prof. Piotr Gliński attended the event.

It featured seven paintings referring to historical themes, created in 1938 by eleven artists belonging to the Brotherhood of St Luke, as well as four large-format tapestries comprising a series entitled ‘John III Sobieski’, executed in 1937 according to the design by Mieczysław Szymański. The paintings depict certain key events in Poland’s history, showcasing the country’s contribution to the development of Western civilisation, including relations with its neighbours, as well as tradition of tolerance and constitutionalism. The works adorned the Hall of Honour of the Polish Pavilion at the World’s Fair in New York in 1939.

The exhibition was accompanied by educational activities carried out within the framework of the ‘Family Sundays’ series. Until 13 November, as many as over 18,000 visitors saw the presentation prepared in the Polish and English language versions.

↑ Wystawa „Łukasowcy. Wielki powrót”
The Brotherhood of St Luke: The Great Homecoming exhibition

↑ Dyrektor Muzeum Historii Polski Robert Kostró
Director of the Polish History Museum Robert Kostró

Wiceprezes Rady Ministrów, minister kultury i dziedzictwa narodowego, prof. Piotr Gliński
Deputy Prime Minister / Minister of Culture and National Heritage
Prof. Piotr Gliński

Wieleletnia dyrektor Biblioteki w Le Moyne College Inga Barnello
Long-time Director of the Library at Le Moyne College Inga Barnello

Wystawa „Łukaszowcy. Wielki powrót”
The Brotherhood of St Luke: The Great Homecoming exhibition

↑ **Prezentacja wystawy „Polska i Litwa - razem w imię wolności” w litewskim Sejmie**
Presentation of the exhibition Poland and Lithuania: Together in the Name of Freedom at the Lithuanian Parliament

Wystawa „Polska i Litwa – razem w imię wolności”

Ekspozycja Muzeum Historii Polski i Ambasady RP w Wilnie przygotowana w 2021 roku została zaprezentowana 11 marca w litewskim Sejmowym Centrum dla Zwiedzających. Uroczystość była elementem obchodów rocznicy Aktu Przywrócenia Państwa Litewskiego.

W otwarciu udział wzięli Rita Tamašunienė, posłanka na Sejm Republiki Litewskiej oraz przewodnicząca Grupy ds. Kontaktów Międzyparlamentarnych z Sejmem i Senatem RP w Sejmie Republiki Litewskiej, Iwona Arent, posłanka na Sejm RP,

↑ **Przewodnicząca Parlamentarnej Grupy Polsko-Litewskiej w Sejmie RP Iwona Arent**
Chairwoman of the Polish-Lithuanian Parliamentary Group in the Polish Sejm, Iwona Arent

przewodnicząca delegacji i Parlamentarnej Grupy Polsko-Litewskiej w Sejmie RP oraz Andrzej Dudziński, chargé d'affaires w Ambasadzie RP w Wilnie, a także Anna Piekarska, wicedyrektor ds. merytorycznych MHP. 24 marca wystawa miała swoją odsłonę w Szawlach. Uroczystego otwarcia dokonali ambasador RP w Wilnie Urszula Doroszewska i mer Szawli Artūras Visockas.

Wystawa prezentowana na 22 planszach przybliży współpracę ruchów wolnościowych Polski i Litwy, Solidarności i Sąjūdisu, w przełomowych latach 1989–1990. Fotografie i dokumenty przypominają m.in. „żywy łańcuch” – manifestację 2 mln

osób w państwach bałtyckich w rocznicę podpisania tajnych protokołów do paktu Ribbentrop–Mołotow, pobyt litewskiej delegacji w Warszawie w grudniu 1989 roku i jej udział w obradach Sejmu RP, a także oświadczenia i deklaracje polskich organów konstytucyjnych o uznaniu niepodległości Litwy i nienaruszalności granic.

Wystawa „Polityk. Prawnik. Mistrz. Wiesław Chrzanowski (1923–2012)”

Muzeum Historii Polski przygotowało wystawę planszową poświęconą marszałkowi Sejmu i ministrowi sprawiedliwości RP Wiesławowi Chrzanowskiemu (1923–2012), która została otwarta 28 kwietnia w Nowym Domu Poselskim na terenie Sejmu RP. W uroczystym wernisażu uczestniczyli m.in. wicemarszałek Sejmu RP Małgorzata Kidawa-Błońska, sekretarz stanu MKiDN dr Jarosław Sellin, dyrektor MHP Robert Kostro, zastępca dyrektora IDMN prof. Paweł Skibiński, były marszałek Sejmu RP Marek Jurek oraz prof. Aleksander Hall.

Na ekspozycji przedstawione zostało życie prof. Chrzanowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem jego roli jako polityka. Partnerem projektu był Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego. Wystawę można było oglądać do 3 maja.

Poland and Lithuania: Together in the Name of Freedom

This exhibition by the Polish History Museum and the Polish Embassy in Vilnius was prepared in 2021 and launched at the Lithuanian Seimas (Parliament) Visitor Centre on 11 March 2022. The ceremony was part of the observance of the anniversary of the Lithuanian State Restoration Act.

Attendees included Rita Tamašunienė, a Lithuanian MP and chair of the Group for Interparliamentary Contacts with the Polish Sejm and Senate at the Seimas, Iwona Arent, a Polish MP, Chair of the Delegation and the Polish-Lithuanian Parliamentary Group, and Andrzej Dudziński, Chargé d’Affaires at the Polish Embassy in Vilnius, as well as Anna Piekarska, PHM Deputy Director.

← **Otwarcie wystawy „Polityk. Prawnik. Mistrz. Wiesław Chrzanowski (1923–2012)”**. Od lewej: dyrektor MHP Robert Kostro, sekretarz stanu MKiDN dr Jarosław Sellin
Opening of the exhibition Wiesław Chrzanowski (1923–2012): A Politician, Lawyer and Master. Left-right: PHM Director Robert Kostro and the Secretary of State of the Ministry of Culture and National Heritage Dr Jarosław Sellin

On 24 March, the exhibition opened in Šiauliai, launched by the Polish Ambassador to Lithuania, Urszula Doroszewska and Šiauliai Mayor, Artūras Visockas.

Presented on 22 panels, the exhibition focuses on the cooperation of freedom movements in Poland and Lithuania – Solidarność (Solidarity) and Sąjūdis, respectively – in the breakthrough years of 1989–1990. The photographs and documents on display recall such events as the ‘human chain’ (a two-million-strong demonstration across the Baltic States to mark the signing of the secret protocols to the Molotov-Ribbentrop Pact), the stay of a Lithuanian delegation in Warsaw in December 1989 and its participation in the session of the Polish Sejm, as well as statements and declarations of Polish constitutional bodies on the recognition of Lithuania’s independence and the inviolability of its borders.

Wiesław Chrzanowski (1923–2012): A Politician, Lawyer and Master

The Polish History Museum prepared a panel exhibition focusing on Wiesław Chrzanowski (1923–2012), a former Speaker of the Polish Sejm and Justice Minister, opened at the New MP House within the bounds of the Polish Sejm on 28 April. Attendees of the ceremonial opening included Małgorzata Kidawa-Błońska, Sejm Deputy Speaker, Dr Jarosław Sellin, Secretary of State at the Ministry of Culture and National Heritage, PHM Director Robert Kostro, Prof. Paweł Skibiński, Deputy Director of the Institute for the Legacy of Polish National Thought, former Speaker of the Polish Sejm Marek Jurek, as well as Prof. Aleksander Hall. The exhibition depicted the life of Professor Chrzanowski, with special emphasis placed on his role as a politician. The project’s partner was the Roman Dmowski and Ignacy Jan Paderewski Institute for the Legacy of Polish National Thought. The exhibition was on display until 3 May.

Wystawa „Polacy–Węgrzy. 1000 lat historii”

24 czerwca, w przeddzień święta Polonii węgierskiej, otwarto wystawę stałą „Polacy–Węgrzy. 1000 lat historii”. W uroczystym wernisażu udział wzięli: dyrektor Muzeum Historii Polski Robert Kostro, dyrektor Polskiego Instytutu Badawczego i Muzeum w Budapeszcie Piotr Piętka, chargé d'affaires Ambasady RP Katarzyna Ratajczak-Sowa, wicedyrektor departamentu Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Miejsc Pamięci w MKiDN Jerzy Platajs oraz przedstawiciele węgierskiej Polonii, władz lokalnych i dziennikarze.

Dwujęzyczna wystawa stała przygotowana przez Muzeum Historii Polski oraz Polski Instytut Badawczy i Muzeum w Budapeszcie przypomina o unikatowej wielowiekowej współpracy obu krajów. Zbudowana na 140 m², składa się z sześciu tematycznych modułów pokazujących m.in. powiązania dynastyczne, kontakty militarne i gospodarcze. Przyjaźń obu narodów jest przysłowiowa, ale jednocześnie bardzo namacalna: ekspozycja przywołuje udział Polaków w węgierskiej wojnie o niepodległość lat 1848–1849 i pomoc Węgrów okazaną Polakom broniącym Warszawy przed bolszewikami. Wystawę, ukazującą bogactwo wspólnej historii, sfinansowano ze środków polskiego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Ekspozycja jest prezentowana w Polskim Instytucie Badawczym i Muzeum w Budapeszcie, Állomás utca 10, www.lengyelmuzeum.hu. Wystawę w 2022 roku obejrzało 500 osób.

Poles and Hungarians: 1,000 Years of Shared History

The day of 24 June 2022, the eve of the holiday of the Polish Hungarian diaspora, saw the opening of a permanent exhibition entitled Poles and Hungarians: 1,000 Years of Shared History. The gala event was attended by PHM Director Robert Kostro, Director of the Polish Research Institute and Museum in Budapest Piotr Piętka, Chargé d'Affaires of the Polish Embassy Katarzyna Ratajczak-Sowa, Deputy Director of the Department of Cultural Heritage Abroad and Memorial Sites at the Ministry of Culture and National Heritage, Jerzy Platajs, as well as representatives of Poles living in Hungary, local authorities and journalists.

Prepared by the Polish History Museum and the Polish Research Institute and Museum in Budapest, the bilingual exhibition recalls the unique century-long cooperation between the countries. It occupies a space of 140 sq. m and comprises six thematic modules focusing on such issues as dynastic links, as well as military and economic ties. The friendship of the two nations is proverbial yet also very tangible: the exhibition evokes the participation of Poles in the 1848–1849 Hungarian independence war and assistance offered by Hungarians to Poles defending Warsaw against the Bolsheviks. The exhibition presenting the wealth of this shared history was funded by the Polish Ministry of Culture and National Heritage.

It is exhibited at the Polish Research Institute and Museum in Budapest, Állomás utca 10, www.lengyelmuzeum.hu. In 2022, it was viewed by 500 persons.

Wystawa „Polacy–Węgrzy. 1000 lat historii”
Poles and Hungarians: 1,000 Years of Shared History exhibition

Wystawa „Ukraina. Wojna w Europie”

9 maja w Galerii Plenerowej Muzeum Łazienki Królewskie odbyło się otwarcie wystawy, której oryginalną wersję ukraińską stworzył Ukraiński Instytut Pamięci Narodowej na zlecenie Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy. Muzeum Historii Polski opracowało jej polską wersję.

Ekspozycja na kilkunastu planszach przedstawia wojnę, którą od lutego 2022 roku prowadzi Rosja przeciwko Ukrainie: okrucieństwa, jakich dopuszczają się rosyjscy żołnierze na okupowanych terenach, bohaterstwo obrońców i genezę agresji. Pokazuje, jak autorytarny reżim Putina stopniowo niszczył demokrację i wolność słowa w Rosji oraz prowadził politykę odbudowy imperium na wzór Związku Sowieckiego.

W otwarciu wzięli udział m.in. wicepremier, minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński, przedstawiciele ambasady Ukrainy w RP oraz dyrektor MHP Robert Kostro.

↑ Wystawa „Ukraina. Wojna w Europie”
Ukraine: War in Europe exhibition

←
Otwarcie w Warszawie wystawy „Ukraina. Wojna w Europie”.
Od lewej: wiceprezes Rady Ministrów, minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński, wicedyrektor Muzeum Łazienki Królewskie Marianna Otmianowska, dyrektor MHP Robert Kostro
Opening of the exhibition Ukraine: War in Europe in Warsaw.
Left-right: Prof. Piotr Gliński, Deputy Prime Minister / Minister of Culture and National Heritage, Marianna Otmianowska, Deputy Director of the Royal Łazienki Museum and PHM Director Robert Kostro

Wystawa „Ukraina. Wojna w Europie”
Ukraine: War in Europe exhibition

←
Pierwsza sekretarz Ambasady Ukrainy w RP Jana Krywobok
Yana Krivobok, First Secretary of the Embassy of Ukraine in the Republic of Poland

Ukraine: War in Europe

On 9 May, an exhibition opened at Warsaw’s Open-Air Gallery of the Royal Łazienki Museum, whose original Ukrainian version was developed by the Ukrainian Institute of National Remembrance as commissioned by the country’s Ministry of Culture and Information Policy. The Polish History Museum prepared its Polish version. Comprising a dozen or so panels, the exhibition presents the war being waged against Ukraine by Russia since February 2022: acts of cruelty performed by Russian soldiers

on the occupied territories, the heroism of the defenders and the origin of the aggression. It shows how Putin’s authoritarian regime gradually demolished democracy and freedom of speech in Russia, as well as leading a policy of reconstructing an empire modelled on the Soviet Union.

The exhibition opening was attended by Prof. Piotr Gliński, the Deputy Prime Minister and Minister of Culture and National Heritage, representatives of the Ukrainian Embassy in Poland, as well as the PHM’s Director Robert Kostro.

Ekspozycję „Ukraina. Wojna w Europie” w Warszawie obejrzało do 30 maja ok. 30 000 osób. W innych wersjach językowych była ona dostępna także w wybranych miastach Europy, m.in. w Kijowie, Wilnie i Berlinie.

W dniach od 24 sierpnia do 24 września wystawę można było zobaczyć w Muzeum Narodowym w Poznaniu, gdzie widziało ją blisko 6300 osób.

Od 22 listopada 2022 do 26 lutego 2023 roku była ona dostępna dla oglądających w Dobrym Miejscu – Katolickim Centrum Kultury w Warszawie. Do 31 grudnia obejrzało ją ok. 2600 osób.

Wystawa „Hołodomor i ponowne ludobójstwo”

Twórcą oryginalnej ukraińskiej wersji wystawy o Wielkim Głodzie w Ukrainie w latach 1932–1933 jest Narodowe Muzeum Hołodomoru-Ludobójstwa w Kijowie. Muzeum Historii Polski jako partner polskiej wersji ekspozycji prowadziło nad nią prace, zapewniając tłumaczenie, redakcję, konsultacje merytoryczne, sfi-

nansowanie projektu graficznego i druku oraz miejsce ekspozycji.

Wystawa została otwarta 3 listopada w Galerii Plenerowej Muzeum Łazienki Królewskie z udziałem m.in. ambasadora Ukrainy w Polsce Wasyla Zwarycza i ukraińskich muzealników odbywających w Polsce kilkudniową wizytę studyjną. Ekspozycja była dostępna do końca listopada, zobaczyło ją ok. 25 800 osób.

↑ **Otwarcie wystawy „Hołodomor i ponowne ludobójstwo”. Ambasador Ukrainy w RP Wasyl Zwarycz**
Opening of the exhibition The Holodomor and Now More Genocide. Ambassador of Ukraine to the Republic of Poland Vasyl Zvarych

By 30 May, the Warsaw presentation of the Ukraine: War in Europe exhibition had been seen by approx. 30,000 people. In other language versions, it was also available in selected European cities, such as Kyiv, Vilnius and Berlin.

In the period between 24 August and 24 September, the exhibition could be viewed at the National Museum in Poznań, where it was seen by nearly 6,300. Between 22 November 2022 and 26 February 2023, it was accessible to viewers at the Good Place – Catholic Cultural Centre in Warsaw. By 31 December, it was viewed by approx. 2,600 persons.

The Holodomor and Now More Genocide

The original Ukrainian version of the exhibition about the Great Hunger of 1932–1933 in Ukraine was authored by the National Museum of the Holodomor-Genocide in Kyiv. As the partner of its Polish counterpart, the Polish History Museum worked on it providing translation, editing, subject-based consultation, the funding of the graphic design and printing, as well as the venue. The exhibition opened at the Open-Air Gallery of the Royal Łazienki Museum on 3 November with special guests including

Vasyl Zvarych, Ambassador of Ukraine to Poland and Ukrainian museologists on a study visit in Poland for several days. It was available until the end of November and viewed by approx. 25,800 persons.

↑ **Maryna Pryn – Narodowe Muzeum Hołodomoru-Ludobójstwa w Kijowie**
Maryna Pryn of the National Museum of the Holodomor-Genocide in Kyiv

↑ **Wystawa „Hołodomor i ponowne ludobójstwo”**
Exhibition The Holodomor and Now More Genocide

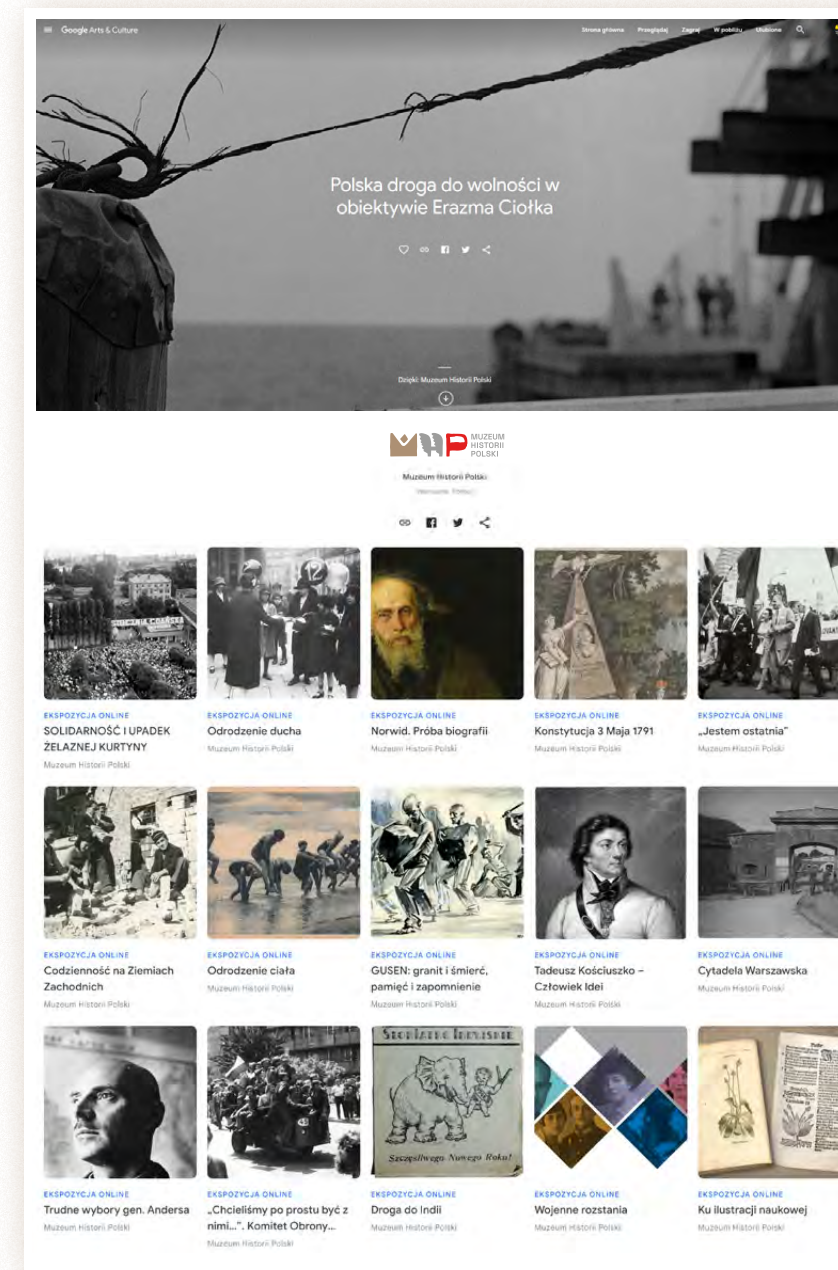

Wystawy internetowe realizowane we współpracy z Google

Muzeum Historii Polski kontynuuje udział w międzynarodowym projekcie Google Arts & Culture, w ramach którego wybrane instytucje muzealne z całego świata prezentują treści w formie cyfrowej. Aktualnie pod adresem www.wystawy.muzhp.pl dostępnych jest blisko 30 wystaw przygotowanych przez Muzeum Historii Polski, w polskiej i angielskiej wersji językowej.

Online exhibitions in cooperation with Google

The Polish History Museum continues its participation in the international Google Arts & Culture project, in which selected museum institutions from around the world present content in digital format. Currently, nearly 30 exhibitions prepared by the PHM are available in both Polish and English at www.wystawy.muzhp.pl.

5.

Projekty edukacyjne

Educational projects

Spacer „Warszawskie ślady Armii Krajowej”
Walk: Warsaw traces of the Home Army

Projekty edukacyjne

Gra miejska „Zielnik księżnej”

Z okazji Dnia Dziecka została przygotowana gra rodzinna, która tematyką nawiązywała do Polskiego Roku Botaniki. Fabuła gry odwoływała się do postaci księżnej Anny Jabłonowskiej, żyjącej w XVIII wieku właścicielki niezwykłego zbioru roślin.

Zorganizowano ją 28 maja w parku Ujazdowskim w Warszawie, dostępna była również w wersji ukraińskiej.

Lekcje muzealne, wykłady, spacer

W okresie od stycznia do grudnia dział edukacyjny MHP prowadził lekcje muzealne w formie on-line i stacjonarnie. Odbýwały się również wykłady dla słuchaczy Uniwersytetu III Wieku oraz podopiecznych Dziennych Domów Pomocy.

Rozszerzona została oferta spacerów edukacyjnych. Wśród nowych propozycji znajduje się spacer śladami Polskiego Państwa Podziemnego, przygotowany w związku z 80. rocznicą powstania Armii Krajowej. Przygotowano specjalną ofertę spacerów dla dzieci

i młodzieży z Ukrainy. Tematyka spacerów pozwoli im na lepsze poznanie miasta i jego historii. W spacerach brały udział dzieci ze świetlic – „Popołudników” działających przy szkole Przymierza Rodzin. Znaczącą grupę odbiorców oferty online stanowili uczniowie szkół polonijnych mieszkający m.in. w Wielkiej Brytanii i Kanadzie.

W czasie wakacji prowadzony był cykl spotkań dla podopiecznych Domów Opieki Diennej i Ośrodków Wsparcia Seniorów w dzielnicach Bielany, Włochy i Ursus.

Educational projects

‘A Princess’s Herbarium’ outdoor game

On the occasion of Children’s Day, a family game was prepared, its theme referring to the Polish Year of Botany. The contents of the game evoked Princess Anna Jabłonowska, the owner of an unusual plant collection living in the 1700s.

The game was played at Ujazdowski Park in Warsaw on 28 May and was also available in the Ukrainian language.

Museum lessons, lectures and walks

Between January and December, the PHM’s Educational Department conducted museum lessons in both online and physical-presence formats. Lectures were also held for students of the University of the Third Age and charges of Day Centres.

The offer of educational walks was extended, with a new proposal for a walk in the footsteps of the Polish Underground State, prepared on the occasion of the 80th anniversary of the establishment of the Home Army. A special offer of walks was also prepared for Ukrainian children and adolescents, whose thematic scope will let them learn more about Warsaw and its history. The walks were attended by children from after school care facilities operating at the Przymierza Rodzin (Family Covenant) School. A significant part of the audience of the PHM’s online offer comprised of Polish diaspora students residing, inter alia, in the United Kingdom and Canada.

During the summer holidays, a series of meetings was held for charges of Day Centres and Senior Support Centres in Warsaw’s districts of Bielany, Włochy and Ursus.

Gra miejska „Zielnik księżnej”
‘A Princess’s Herbarium’ outdoor game

Pakiet edukacyjny do filmu *Orzeł. Ostatni patrol*

Do filmu fabularnego *Orzeł. Ostatni patrol*, który opowiada o legendarnym okręcie podwodnym, przygotowano zestaw materiałów edukacyjnych. Znalazły się wśród nich artykuły i scenariusze lekcji historii, języka polskiego, a także propozycje zajęć na godzinie wychowawczej.

Uzupełnieniem jest słownik z krótkimi biogramami postaci pojawiających się w fabule oraz wytłumaczeniem podstawowych pojęć i terminów marynistycznych. Muzeum Historii Polski miało status partnera edukacyjnego filmu.

Warsztaty dla nauczycieli

W październiku odbyły się warsztaty dla członków Klubu Nauczyciela, działającego przy Muzeum Dom Rodziny Pileckich w Ostrowi Mazowieckiej. Warsztaty toczyły się wokół gry planszowej „Drogi do niepodległości” i pozwoliły nauczycielom na zapoznanie się z tematem gry, rozgrywką i pomysłami na wykorzystanie gry na lekcjach.

Również w październiku podczas zorganizowanej przez Polską Macierz Szkolną konferencji nauczycieli polskich szkół sobotnich w Wielkiej Brytanii edukatorka MHP poprowadziła warsztaty „Zagrajmy

w historię”, których głównym tematem były metody aktywizujące na lekcjach historii, ze szczególnym uwzględnieniem różnego rodzaju gier.

Uczestnicy warsztatów poznali praktyczne rozwiązania stosowane w działaniach edukacyjnych Muzeum Historii Polski, a następnie stworzyli własne propozycje i rozwiązania, które będą mogli wykorzystać na swoich lekcjach.

Kadr z filmu *Orzeł. Ostatni patrol*
A frame from the film *The Eagle: The Last Patrol* (orig. *Orzeł. Ostatni patrol*)

Educational package for the film *The Eagle: The Last Patrol* (orig. *Orzeł. Ostatni patrol*)

A set of educational materials was prepared for the film *The Eagle: The Last Patrol*, which focuses on the legendary submarine. These included articles as well as history and Polish lesson scripts, but also suggestions for form-time activities.

Their supplement is a glossary with brief biographies of the persons featuring in the main content and explanations of basic seafaring notions and terms. The Polish History Museum was the film's educational partner.

Workshop for teachers

In October, a workshop was held for members of the Teachers' Club active at the Pilecki Family House Museum in Ostrow Mazowiecka. It focused on the board game 'Paths to Independence', and enabled the participating teachers to learn about the subject of the game, how it was played, as well as to acquire ideas on how to use it during their lessons.

Also in October, at a conference for teachers of Polish Saturday schools in the UK organised by the Polish Educational Society, the PHM educator delivered a Let's Play History workshop whose main theme were the activation methods to be used in history lessons, with particular focus on various games.

Workshop participants learnt about practical solutions applied in the Polish History Museum's educational activities, and later developed their own suggestions and ideas they can use during the classes they teach.

Kierownik działu edukacyjnego
MHP Gabriela Sierocińska-Dec
Head of the PHM Education
Department Gabriela
Sierocińska-Dec

300

uczestników lekcji muzealnych
participants in museum
lessons

530

uczestników lekcji online
participants in online lessons

366

uczestników wykładów
lecture attendees

150

uczestników spacerów
walk attendees

1100

uczestników gier miejskich
participants in location-based
games

80

uczestników warsztatów dla
nauczycieli
participants in the teachers'
workshop lessons

Warsztaty dla nauczycieli
A workshop for teachers

Kurs dla przewodników

Muzeum Historii Polski w październiku 2022 roku ogłosiło nabór do pierwszej edycji kursu dla przewodników. Kurs skierowany jest do przewodników miejskich, nauczycieli historii i przedmiotów humanistycznych, a także do studentów tych kierunków oraz osób zainteresowanych historią Polski.

W kursie, w formie wykładów i warsztatów, uczestniczy 50 osób, które po zdaniu egzaminów otrzymają uprawnienia do oprowadzania po wystawach czasowych i budynku Muzeum Historii Polski na warszawskiej Cytadeli.

Młodzieżowa Rada Muzeum Historii Polski (kadencja 2023–2025)

19 grudnia odbyło się pierwsze spotkanie Młodzieżowej Rady Muzeum Historii Polski, podczas którego miało miejsce ślubowanie. W składzie Młodzieżowej Rady znaleźli się: Zuzanna Baran, Paweł Boguszewski, Zuzanna Fiszer, Jan Górecki, Wiktoria Kamińska, Karol Kowacz, Wojciech Michalski, Mikołaj Sobański-Jóźwiak, Paweł Szeląg i Gracjan Szuwała.

Celem Rady jest wspieranie Muzeum w realizacji jego misji, tak aby działalność MHP uwzględniała potrzeby młodego pokolenia, współtworzenie oferty skierowanej do rówieśników członków Rady.

A course for guides

In October 2022, the Polish History Museum launched a call for proposals in the first-ever edition of its guide course designed for city guides, history and humanities teachers, as well as students, and anyone interested in Polish history.

Delivered in the form of lectures and workshops, the course can be attended by 50 participants, who, after passing exams, will be certified guides of temporary exhibitions as well as the Polish History Museum building at the Warsaw Citadel.

Youth Council of the Polish History Museum (2023–2025 term)

On 19 December 2022, the inaugural session took place of the Youth Council of the Polish History Museum, including oath-taking. PHM Youth Council members are: Zuzanna Baran, Paweł Boguszewski, Zuzanna Fiszer, Jan Górecki, Wiktoria Kamińska, Karol Kowacz, Wojciech Michalski, Mikołaj Sobański-Jóźwiak, Paweł Szeląg, and Gracjan Szuwała.

The task of this body is to support the Museum in achieving its mission so as to ensure that the PHM's activities take into consideration the needs of the young generation and co-create an offer for the Council members' peers.

Dyrektor MHP Robert Kostro wraz z członkami Młodzieżowej Rady Muzeum Historii Polski
PHM Director Robert Kostro with members of the Youth Council of the Polish History Museum

Projekty internetowe

Online projects

Projekty internetowe

MUZEUM HISTORII POLSKI ONLINE

Podcasty MHP

W 2022 roku Muzeum Historii Polski kontynuowało realizację podcastów i udostępniło słuchaczom 50 nowych audycji historycznych. Nagrania odnoszą się do kluczowych wydarzeń z historii Polski – od jej początków aż po współczesność – i realizowane są w ramach trzech serii:

„1000 lat. Prześwietenie” autorstwa Łukasza Starowieyskiego, „Inne historie Polski” prowadzone przez Cezarego Koryckiego oraz rozmowy dr. Michała Przeperskiego.

Podcasty można słuchać nieodpłatnie na kanale YouTube MHP, na stronie muzhp.pl, w aplikacji Audioteka.pl, publikowane są również na najważniejszych platformach, takich jak Spotify, Google Podcasts, Apple Podcasts, Chrome i Firefox.

Strona internetowa Muzeum oraz aktywność na portalach społecznościowych

W serwisie internetowym Muzeum Historii Polski (www.muzhp.pl) publikowane są informacje o działalności Muzeum, materiały edukacyjne oraz artykuły historyczne.

W serwisie można znaleźć także inne materiały tworzone przez MHP, które w atrakcyjny i nowoczesny sposób przybliżają historię Polski, takie jak: quizy historyczne, filmy dokumentalne, filmy z wykładami znanych historyków w serii „Historia dla każdego”, audiobooki z serii „Klasyki historiografii” i „Cuda Polski”.

Ponadto na stronie MHP można znaleźć materiały edukacyjne dla uczniów w różnych grupach wiekowych.

Online projects

POLISH HISTORY MUSEUM ONLINE

PHM podcasts

In 2022, the Polish History Museum continued producing podcasts and made 50 new historical broadcasts available to listeners. The recordings relate to key events in Poland's histo-

ry – from its beginnings to the present day – and are produced as part of three series: ‘A Thousand Years: A Vetting’ by Łukasz Starowieyski, ‘Poland’s Other Histories’ by Cezary Korycki, as well as Dr Michał Przeperski’s interviews.

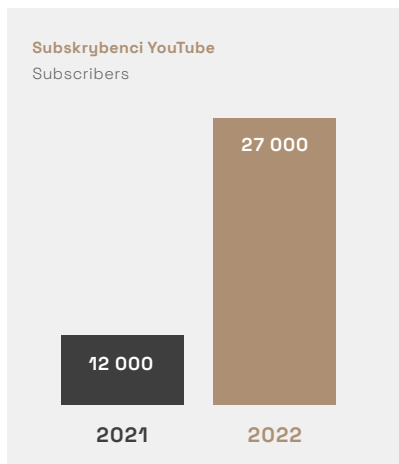
The podcasts can be listened to free of charge on the PHM YouTube channel, on the muzhp.pl website, on the Audioteka.pl app, and are also published on major platforms such as Spotify, Google Podcasts, Apple Podcasts, Chrome and Firefox.

Museum website and social media activity

The Polish History Museum’s website (www.muzhp.pl) publishes information on the institution’s activities, educational materials and historical articles.

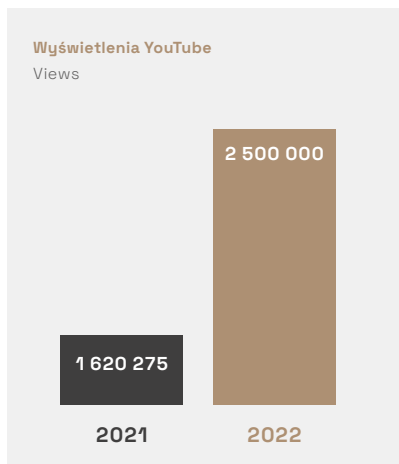
It also offers other materials created by the PHM, which introduce Polish history in an attractive and modern way, such as: historical quizzes, documentaries, films with lectures by renowned historians in the ‘History for Everyone’ series, audiobooks in the ‘Classics of Historiography’ and ‘The Wonders of Poland’ series.

In addition, the PHM website offers educational materials for learners of different age groups.

W osobnych zakładkach znajdują się lekcje historyczne online, pakiety edukacyjne, trasy spacerów, warsztaty plastyczne i słuchowiska z cyklu „Piastodzieje”. W 2022 roku przygotowana została zakładka w języku ukraińskim, zawierająca materiały edukacyjne. W sumie w zakładkach edukacyjnych umieszczono ponad 100 materiałów dla uczniów i nauczycieli.

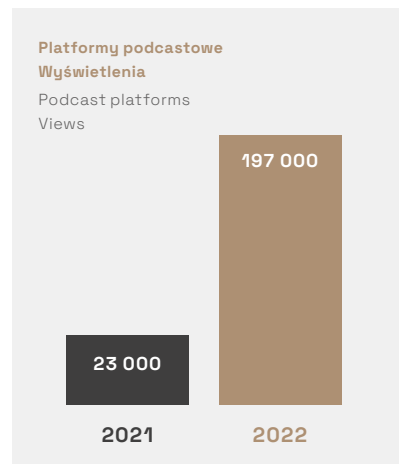
W 2022 roku MHP kontynuowało rozwijanie kanału YouTube, gdzie zgromadzona została duża biblioteka filmów i podcastów wyprodukowanych przez Muzeum.

Dzieje.pl – multimedialny portal historyczny

Muzeum wspólnie z Polską Agencją Prasową od 2010 roku prowadzi stronę internetową o tematyce historycznej: dzieje.pl. Koncentruje się ona na historii XX wieku oraz publikuje aktualności dotyczące dziedzictwa kulturowego i rocznic historycznych obchodzonych w całej Polsce.

W 2022 roku serwis dzieje.pl opublikował ponad 130 autorskich artykułów historycznych (także z przeznaczeniem dla działu Niepodległa), m.in. o Bolesławie Wieniawie-Długoszowski, Radiu „Solidarność”, przyłączeniu Śląska do Polski, Kazimierzu Moczarskim, Januszu Korczaku, Włodzimierzu Zagórskim, Zofii Kossak-Szczuckiej, Antonim Kocjanie, Sokratesie Starynkiewicz, Poznańskiej Piątce, Karolinie Lanckorońskiej, Józefie M.

Bocheńskim, Stanisławie Sosabowskim, organizacji „Żegota”, ustawie o budowie Gdyni, tygodniku „Po Prostu”. Przygotowanych zostało 35 autorskich wywiadów historycznych. W serwisie opracowano też ponad 65 premier książek.

Zostały przygotowane cztery zakładki rocznicowe wraz z multimediami: Ewakuacja Armii Andersa – 80. rocznica, Powrót Górnego Śląska do Polski – 100. rocznica, Gabriel Narutowicz, pierwszy prezydent RP – 100. rocznica i Złamanie kodu Enigmy – 90. rocznica. Poza tym uzupełniono dział „Dziedzictwo kulturowe za granicą” (przede wszystkim we współpracy z Instytutem Polonika). Dodano nowe biogramy do działu „Postacie” oraz zaktualizowano aplikację mobilną dzieje.pl.

Separate tabs include online history lessons, educational packages, walking tours, art workshops and radio plays from ‘The History of the Piast Dynasty’ series. In 2022, a tab was prepared with educational material in Ukrainian. Over 100 materials in total, were placed in the educational tabs for students and teachers.

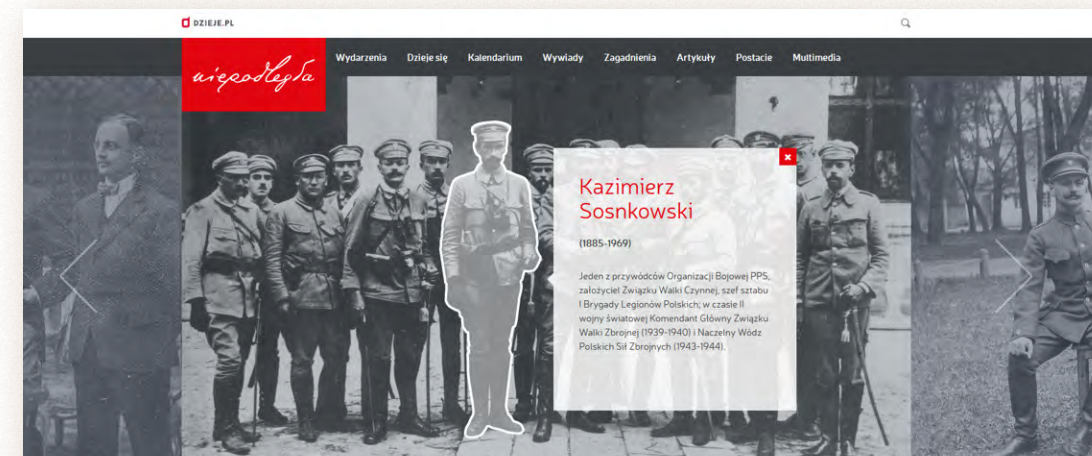
In 2022, the PHM continued to develop its YouTube channel, where a large library of videos and podcasts produced by the Museum was collected.

Dzieje.pl – a multimedia history portal

Since 2010, together with the Polish Press Agency, the Museum has been managing a website devoted to history called dzieje.pl. Its focus is 20th-century history, yet it also features current news on cultural heritage and historical anniversaries observed nationwide.

In 2022, the dzieje.pl website published over 130 original historical articles (also for the ‘Niepodległa [Independent Poland] section), e.g. on Bolesław Wieniawie-Długoszowski, Radio Solidarity, the incorporation of Silesia (Śląsk) into Poland, Kazimierz Moczarski, Janusz Korczak, Włodzimierz Zagórski, Zofia Kossak-Szczucka, Antoni Kocjan, Sokrates Starynkiewicz, The Poznań Five, Karolina Lanckorońska, Józef M. Bocheński,

Stanisław Sosabowski, the Żegota organisation, the Gdynia Construction Act, and the Po Prostu weekly. Thirty-five original historical interviews were prepared, as well as over 65 book launches. Four anniversary tabs were also readied, along with the relevant multimedia: ‘The Evacuation of the Anders Army’ (on its 80th anniversary), ‘The Return of Upper Silesia (Górny Śląsk) to Poland’ (on its centenary), Gabriel Narutowicz: the ‘First President of the Republic of Poland’ (on the centenary of the event) and ‘Breaking the Enigma Code’ (on its 90th anniversary). In addition, the Cultural Heritage Abroad section was enriched (primarily in cooperation with the Polonica Institute). New biographies were also added to the Characters section and the dzieje.pl mobile application was updated.

Polishhistory.pl – anglojęzyczny portal historyczny

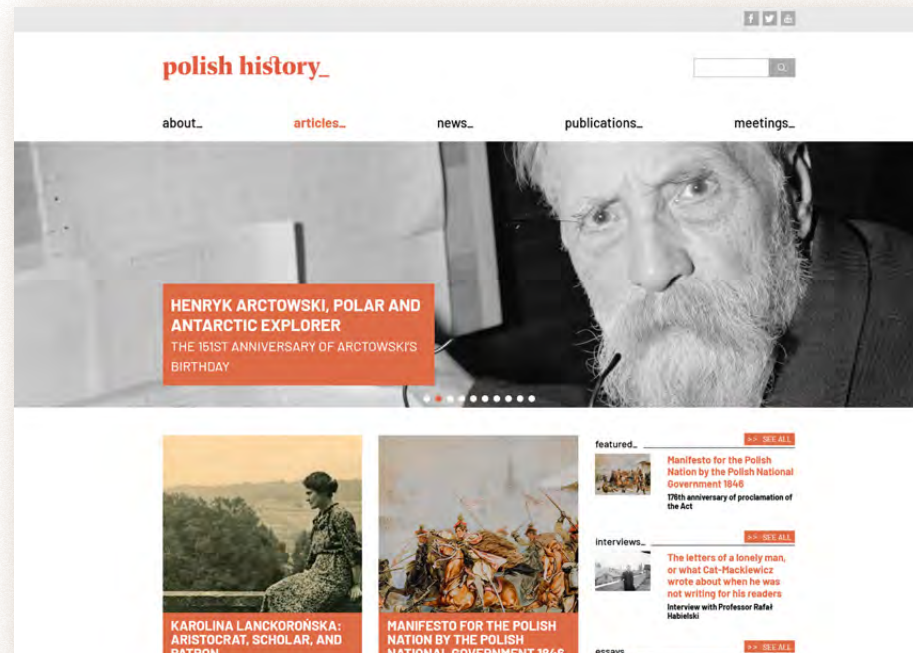
Portal prowadzony przez Muzeum Historii Polski jest platformą przeznaczoną dla zagranicznych historyków i badaczy dziejów Polski, a także dla osób hobbystycznie zainteresowanych naszymi dziejami. Prezentuje interesujące, utrzymane na wysokim poziomie merytorycznym teksty eseistyczne, wywiady z wybitnymi historykami, recenzje i ciekawostki. Strona internetowa przypomina o rocznicach ważnych wydarzeń

oraz Polakach, którzy swymi zasługami trwale zapisali się w historii ojczyzny i świata. Za jej pośrednictwem Muzeum przedstawia i promuje rzetelną wiedzę o historii Polski, aktywnie zapoznając zagranicznych odbiorców z polskim wkładem w światową politykę, kulturę i sztukę, myśl techniczną, naukę.

The Legal Path of Polish Freedom
Kontynuowany był rozwój platformy internetowej (www.polishfreedom.pl), na której prezentowane są źródła ilustrują-

ce dorobek polskiej myśli ustrojowej.

Dokumenty są publikowane w języku polskim i angielskim oraz dodatkowo w języku oryginału, jeśli jest inny niż polski (np. łacińskim). W 2022 roku przeprowadzono usprawnienie mechaniki działania strony i dostosowanie jej do współczesnych wymogów technicznych, a także unowocześniono stronę wizualną portalu.

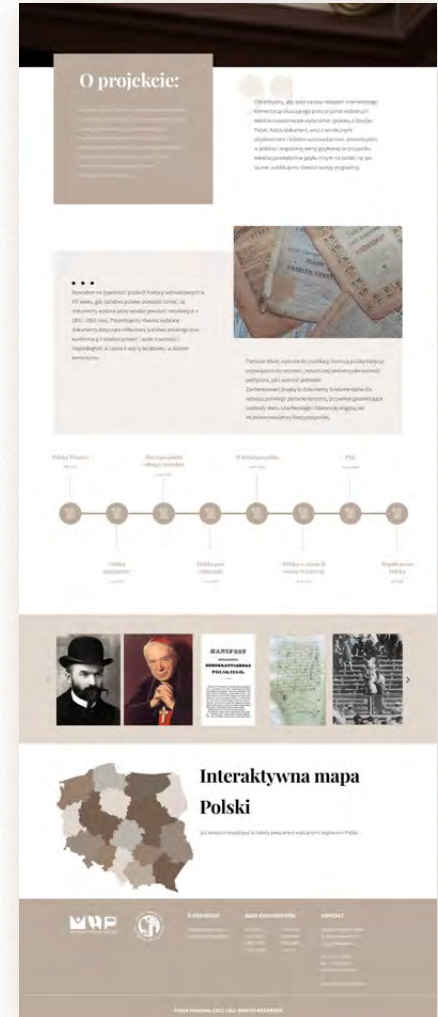
Polishhistory.pl – an English-language history portal

The Polish History Museum also manages a platform intended for foreign historians and Polish history researchers, as well as those interested in our history as a hobby. It showcases interesting and high-quality essays, interviews with eminent historians, reviews and historical fun facts. The website recalls anniversaries of important events and Poles whose contributions have made a lasting mark on the history of their homeland and the world. Via this platform, the Museum presents and promotes reliable knowledge about Polish history, actively familiarising foreign audiences with Poland's contribution to world politics, culture and art, technical thought and science.

The Legal Path of Polish Freedom

The development of an internet platform (www.polishfreedom.pl) continued, where sources illustrating the achievements of Polish political thought are presented.

Documents are published in Polish and English and additionally in the original language, if different from Polish (e.g. Latin). In 2022, the operational aspect of the site was improved and adapted to modern technical requirements, and the visual side of the portal was modernised.

Projekty międzynarodowe

International projects

Projekty międzynarodowe

Debata „Ukraina i granice Zachodu”

W marcu odbyła się debata online, podczas której uczestnicy opowiadali o genezie mitów uzasadniających obecną politykę rosyjską, jak również przybliżyli ewolucję pamięci historycznej w krajach regionu Ukraina–Litwa–Białoruś w ostatnim 30-leciu.

W spotkaniu wzięli udział: prof. Andriy Portnov (Uniwersytet Europejski Viadrina we Frankfurcie nad Odrą), prof. Tomasz Stryjek (Instytut Studiów Politycznych PAN/Collegium Civitas, Warszawa), prof. Alvydas Nikžentaitis (Instytut Historii Litwy, Wilno) oraz prof. Robert Frost (Uniwersytet w Aberdeen). Dyskusję prowadził prof. Michał Kopczyński z Muzeum

Od lewej: prof. dr hab. Michał Kopczyński, MHP, prof. Tomasz Stryjek, Instytut Studiów Politycznych PAN/Collegium Civitas, Warszawa
Left-right: Prof. Michał Kopczyński, PHM and Prof. Tomasz Stryjek, Institute of Political Studies, Polish Academy of Sciences/Collegium Civitas, Warsaw

Historii Polski. Zapis debaty jest dostępny w języku polskim, ukraińskim i angielskim na kanale YouTube MHP.

Recovering Forgotten History

Muzeum zorganizowało konferencję Recovering Forgotten History, w ramach projektu zainicjowanego przez prof. Andrzeja Sulimę-Kamińskiego i organizowanego od 2006 roku. W dniach 20–27 czerwca grupa naukowców oraz wydawców ze Stanów Zjednoczonych i Polski dyskutowała nad projektami monografii naukowych, przyczyniając się do poprawy jakości wiedzy eksperckiej na temat Polski i Europy Środkowej w anglojęzycznej przestrzeni intelektualnej. Panelom towarzyszył program dodatkowy, w tym zwiedzanie Wrocławia i okolic.

International projects

‘Ukraine and the Frontiers of the West’ – a debate

An online debate was held in March, during which participants discussed the origin of the myths justifying Russia’s current policy, as well as introduced the evolution of historical memory in the countries of the Ukraine-Lithuania-Belarus region over the last 30 years.

The meeting was attended by Prof. Andriy Portnov (European University Viadrina, Frankfurt/Oder), Prof. Tomasz Stryjek (Institute of Political Studies, Polish Academy of Sciences/Collegium Civitas, Warsaw), Prof. Alvydas Nikžentaitis (Institute of Lithuanian History, Vilnius) and Prof. Robert Frost (University of Aberdeen). The discussion was moderated by Prof. Michał Kopczyński from the PHM. A transcript of the debate is available in Polish, Ukrainian and English on the PHM YouTube channel.

↑ Konferencja Recovering Forgotten History
Conference Recovering Forgotten History

Recovering Forgotten History

The Museum staged the conference entitled Recovering Forgotten History as part of a project initiated by Prof. Andrzej Sulima-Kamiński organised since 2006. On 20–27 June, a group of scholars and publishers from the United States and Poland dis-

cussed the drafts of scholarly monographs, helping improve the quality of expertise on Poland and Central Europe in the English-language intellectual space. The panels were accompanied by an additional programme, including a tour of Wrocław and the surrounding area.

Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych

W sierpniu w Poznaniu odbył się Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych, największe i najbardziej prestiżowe światowe spotkanie historyków, podczas którego przedstawili oni wyniki swoich badań i dyskutowali nad najbardziej palącymi problemami, nie tylko światowej historiografii.

Organizatorem przedsięwzięcia był Międzynarodowy Komitet Nauk Historycznych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Komitet Nauk Historycznych PAN, a Muzeum Historii Polski było partnerem wydarzenia.

Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski

Pod hasłem „Spotkania Kultur” odbył się w październiku w Krakowie IV Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski. Blisko trzydzieści paneli prezentowało bogactwo spojrzeń, podejść metodologicznych i tradycji badawczych.

Głównym celem kongresu było stworzenie forum wymiany doświadczeń badaczy z różnych krajów świata, zaangażowanych w studia nad dziejami naszego kraju. Muzeum wpisało się w program wydarzenia, współorganizując dwa panele. Pierwszy, dotyczący staropolskiej dyplomacji w wiekach XVI i XVII, przygotowany był przez członka

Rady Muzeum prof. Roberta Frosta z Uniwersytetu w Aberdeen i dr Annę Kalinowską, którzy w jego ramach zaprezentowali także wyniki swoich badań. Drugi panel, poświęcony roli polskich muzeów w upowszechnianiu historii Polski za granicą moderowali dr hab. Aleksandra Jakóbczyk-Gola oraz dr Michał Przeperski, wzięli w nim udział m.in. dyrektor MHP Robert Kostro, prof. Richard Butterwick-Pawlikowski i prof. Michał Kopczyński. Głównym organizatorem kongresu był Krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego, a Muzeum Historii Polski było partnerem.

Współpraca z Research Centre for Polish-Lithuanian Studies Uniwersytetu w Aberdeen

Muzeum Historii Polski kontynuowało – jako partner naukowy – współpracę z Research Centre for Polish-Lithuanian Studies, powołanym na uniwersytecie w Aberdeen. Współpraca obejmuje działalność naukową i popularyzatorską: współorganizację wydarzeń naukowych, ewentualne publikacje i współpracę przy projektach internetowych MHP. W 2022 roku MHP oraz Centrum zorganizowały wspólne panele podczas IV Kongresu Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski w Krakowie.

↑ Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski. Od lewej: prof. Timothy Garton Ash (Oxford University), prof. Jacek Purchla (Uniwersytet Jagielloński), prof. Patrice M. Dabrowski (Harvard University), prof. Richard Butterwick-Pawlikowski (Muzeum Historii Polski, University College London)
Congress of Foreign Researchers of Polish History. Left-right: Prof. Timothy Garton Ash (Oxford University), Prof. Jacek Purchla (Jagiellonian University), Prof. Patrice M. Dabrowski (Harvard University), Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski (Polish History Museum, University College London)

Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski. Od lewej: prof. Robert Frost (Muzeum Historii Polski, University of Aberdeen), prof. Richard Butterwick-Pawlikowski (Muzeum Historii Polski, University College London)

Congress of Foreign Researchers of Polish History. Left-right: Prof. Robert Frost (Polish History Museum, University of Aberdeen), Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski (Polish History Museum, University College London)

International Congress of Historical Sciences

In August, the International Congress of Historical Sciences, the largest and most prestigious global meeting of historians, took place in Poznań, where they presented the results of their research and discussed the most pressing problems, not only of world historiography. The event was organised by the International Committee of Historical Sciences, the Adam Mickiewicz University, and the Committee of Historical Sciences of the Polish Academy of Sciences, with the Museum of Polish History as a partner.

Congress of Foreign Researchers of Polish History

Entitled ‘Encounters of Cultures’, the 4th Congress of Foreign Researchers of Polish History was held in Kraków in October. Nearly thirty panels presented a wealth of views, methodological approaches and research traditions. The

key objective of the congress was to create a forum for the exchange of experiences of researchers from various countries around the globe engaged in the study of the history of Poland. The Museum contributed to the event programme by co-organising two panels. The first, concerning Old-Poland diplomacy in the 16th and 17th centuries, was prepared by Museum Council members Prof. Robert Frost of the University of Aberdeen and Dr Anna Kalinowska, who also presented the results of their research. The second panel, devoted to the role of Polish museums in disseminating Polish history abroad, was moderated by Dr Aleksandra Jakóbczyk-Gola and Dr Michał Przeperski and featured, among others, PHM Director Robert Kostro, Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski and Prof. Michał Kopczyński. The main organiser of the congress was the Kraków Branch of the Polish Historical Society, with the Polish History Museum as a partner.

Cooperation with the Research Centre for Polish-Lithuanian Studies at the University of Aberdeen

The Polish History Museum – as a research partner – continued its cooperation with the Research Centre for Polish-Lithuanian Studies, established at the University of Aberdeen. This collaboration includes the scholarly and popularisation of activities: the co-organisation of scholarly events, possible publications and collaboration on the PHM’s online projects. In 2022, the Museum and the Centre organised joint panels during the 4th International Congress of Polish History in Kraków.

„The Burden of Memory: How Can We Build Solidarity When Our Memories Clash?” – seminarium na Uniwersytecie Oksfordzkim

27 października w prestiżowym Harris Manchester College w Uniwersytecie Oksfordzkim odbyło się seminarium, którego gościem specjalnym był dyrektor Muzeum Historii Polski – Robert Kostro. Przedstawił on wykład zatytułowany *History as an Object of Dispute and Dialogue (Historia jako przedmiot sporu i dialogu)*, uczestnikami dyskusji byli prof. Richard Butterwick-Pawlikowski, historyk z University College London oraz MHP i John, Lord Alderdice z Uniwersytetu Oksfordzkiego. Spotkanie moderowali Eva Grosman (Centre for Democracy and Peace Building) oraz prof. Michał Łuczewski (Two Wings Institute). Wydarzenie można było obejrzeć za pomocą komunikatora zoom.

Było to piąte seminarium z serii *Rethinking Leadership*. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Two Wings Institute i Muzeum Historii Polski we współpracy z Oxford Centre for the Resolution of Intractable Conflict, Centre for Democracy and Peace Building, Oxford Polish Association oraz Instytut Polski w Londynie. Przedsięwzięcie wspierała Polska Fundacja Narodowa.

Webinarium „The Geopolitics of the Polish-Lithuanian Commonwealth” w ramach cyklu organizowanego przez Centre for Geopolitics Uniwersytetu w Cambridge

7 grudnia w ramach serii wydarzeń on-line organizowanych przez prestiżowe Centre for Geopolitics University of Cambridge odbyło się webinarium poświęcone historii i miejscu Rzeczypospolitej w geopolityce epoki nowożytnej. Gospodarze zaprosili do udziału troje panelistów związanych z MHP bądź będących pracownikami Muzeum: członek Rady MHP prof. Robert Frost mówił o położeniu geopolitycznym Rzeczypospolitej w początkach jej istnienia, dr Anna Kalinowska przedstawiła funkcjonowanie i specyfikę dyplomacji polsko-litewskiej w XVI i XVII wieku, a prof. Richard Butterwick-Pawlikowski skoncentrował się na zmianach w sytuacji geopolitycznej w Europie w XVIII wieku.

Wydarzenie było dostępne za pomocą kanałów internetowych University of Cambridge oraz YouTube.

Pomoc Ukrainie

W chwili rozpoczęcia inwazji rosyjskiej na Ukrainę Muzeum niezwłocznie odpowiedziało na potrzeby naszych wschodnich sąsiadów, organizując różne formy pomocy, w tym m.in. zbiorke dla uchodźców, udział w punktach wsparcia dla uchodźców, pomoc ukraińskim instytucjom kultury i ofertę edukacyjną, w tym pakiety edukacyjne oraz spacerzy kierowane do ukraińskich dzieci przebywających w Polsce.

Pracownicy Muzeum prowadzili również szkolenia dla muzealników z Ukrainy w ramach cyklu organizowanego przez NIMOZ: „ABC polskich muzeów” oraz „Dobre praktyki w digitalizacji muzealiów w Polsce”. Na stronie internetowej MHP przygotowano zakładkę w języku ukraińskim, zawierającą materiały edukacyjne. We współpracy z NIMOZ przekazano dary rzeczowe dla muzeów i instytucji kultury w Ukrainie.

↓ Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski podczas seminarium „The Burden of Memory: How Can We Build Solidarity When Our Memories Clash?”
Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski speaking at the seminar The Burden of Memory: How Can We Build Solidarity When Our Memories Clash?

↓ **Seminarium „The Burden of Memory: How Can We Build Solidarity When Our Memories Clash?”**

Seminarium 'The Burden of Memory: How Can We Build Solidarity When Our Memories Clash?'

Eva Grosman

Robert Kostro

Lord Alderdice

The Burden of Memory: How Can We Build Solidarity When Our Memories Clash? A seminar at Oxford University

On 27 October, Oxford University's prestigious Harris Manchester College hosted a seminar with the Director of the Polish History Museum Robert Kostro as a special guest. He presented a lecture entitled 'History as an Object of Dispute and Dialogue', the participants in the discussion being Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski, a historian from University College London and the PHM and John, Lord Alderdice of Oxford University. The meeting was moderated by Eva Grosman (Centre for Democracy and Peace Building) and Prof. Michał Łuczewski (Two Wings Institute). The event could be viewed via Zoom.

This was the fifth seminar in the 'Rethinking Leadership' series. The event was organised by the Two Wings Institute and the Polish History Museum, in collaboration with the Oxford Centre for the Resolution of Intractable Conflict, the Centre for Democracy and Peace Building, the Oxford Polish Association and the Polish Institute in London. The event was supported by the Polish National Foundation.

The Geopolitics of the Polish-Lithuanian Commonwealth webinar as part of a series organised by the Centre for Geopolitics at the University of Cambridge

On 7 December, a webinar on Poland's history and place in the geopolitics of the modern era was held as part of a series of online events organised by the prestigious Centre for Geopolitics at the University of Cambridge. The hosts invited three panellists affiliated with the PHM or employed by the Museum, to take part: PHM Council member Prof. Robert Frost spoke about the geopolitical position of the Commonwealth in its beginnings, while Dr Anna Kalinowska presented the functioning and specifics of Polish-Lithuanian diplomacy in the 16th and 17th centuries, and Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski focused on changes in the geopolitical situation in Europe in the 18th century.

The event was available via the University of Cambridge's online and YouTube channels.

Help Ukraine

At the very beginning of the Russian invasion of Ukraine, the Museum immediately responded to the needs of our eastern neighbours by organising various forms of assistance, including collections for refugees, participation in refugee support points, assisting Ukrainian cultural institutions and educational offerings, including educational packages and walks aimed at Ukrainian children staying in Poland. Museum staff also provided training for Ukrainian museum professionals as part of a series organised by the National Institute for Museums and Public Collections called 'The ABC of Polish Museums' and 'Good Practices in the Digitisation of Polish Museums'. A special tab in Ukrainian was prepared on the PHM's website with educational materials. In cooperation with the National Institute for Museums and Public Collections, in-kind donations were made to museums and cultural institutions in Ukraine.

8

Wydawnictwa

Publications

Redakcja naukowa
/ Editor:
Olaf Bergmann
Wydawcy: **Muzeum Historii
Polski, Wielkopolskie Muzeum
Niepodległości, Instytut
Pamięci Narodowej**
Publishers: **Polish History
Museum, Wielkopolska
Museum of Independence,
Institute of National
Remembrance**

Powstanie wielkopolskie 1918–1919

The Greater Poland (Wielkopolska) Uprising of 1918–1919

Publikacja wydana w ramach serii „Wokół Niepodległej” przedstawia powstanie wielkopolskie w szerokiej perspektywie: jego genezę, przebieg oraz konsekwencje i miejsce w pamięci historycznej. Tom zawiera 15 artykułów, w których swoje refleksje zawarło grono historyków należących do różnych pokoleń. Ich teksty uzupełnia bogaty i niezwykle ciekawy materiał ikonograficzny, pochodzący w dużej części ze zbiorów wielkopolskich instytucji muzealnych.

This book constitutes part of the series entitled ‘Around Independent Poland’ and presents the Greater Poland (Wielkopolska) Uprising in a broad perspective: its origins, course, consequences, as well as its position in historical memory. The volume contains 15 articles in which a group of historians of different generations have included their reflections. Their texts are complemented by rich and extremely interesting iconographic material, much of it originating from the collections of Wielkopolska’s museum institutions.

Kurator wystawy / Exhibition curator:
Wojciech Kalwat
Wydawca: **Muzeum Historii Polski**
Publisher: **Polish History Museum**

Polacy-Węgrzy. 1000 lat historii

Poles and Hungarians: 1,000 Years of Shared History

Katalog prezentuje wystawę stałą „Polacy-Węgrzy. 1000 lat historii” przygotowaną przez Muzeum Historii Polski i Polski Instytut Badawczy i Muzeum w Budapeszcie. Dwujęzyczna, polsko-węgierska publikacja opowiada historię powiązań obu narodów od początku ich państwowości do współczesności.

This catalogue presents the permanent exhibition entitled Poles and Hungarians: 1,000 Years of Shared History prepared by the Polish History Museum and the Polish Research Institute and Museum in Budapest. This bilingual Polish-Hungarian publication tells the story of the links between the two nations from the beginning of their statehood to the present day

Autor/ Author: **Jan Dębski**
Wstęp i opracowanie/ Foreword and editing:
Mateusz Ratyński
Wydawca: **Muzeum Historii Polski**
Publisher: **Polish History Museum**

Wspomnienia, cz. I-II

Memories, Parts One and Two

Jan Dębski odegrał znaczącą rolę w polskiej polityce, szczególnie w pierwszej dekadzie niepodległości, lecz nigdy nie należał do postaci pierwszego planu. Jego długie życie przypadło na kilka epok historycznych. Polityk ruchu ludowego był wybitnym posłem, wicemarszałkiem sejmu. *Wspomnienia* spisane w latach 60. i 70. XX wieku zaczynają się narracją o życiu w podradomskiej wsi Mirzec w końcu wieku XIX, a kończą opowieścią na temat organizowania polskiej oświaty na Dolnym Śląsku tuż po drugiej wojnie światowej. Tekst portretuje środowiska, do których autor należał: m.in. belgijską Polonię, inteligencję Radomia czasu pierwszej wojny światowej i Chełma w 1918 roku, warszawską i europejską elitę polityczną dwudziestolecia. Szczególną wartość mają informacje o pracach parlamentu w latach 1919–30. Książka ukazuje się drukiem po raz pierwszy, w opracowaniu biografy Dębskiego, Mateusza Ratyńskiego. Jest ona XII tomem w serii „100-lecie niepodległości. Wspomnienia i pamiętniki”.

Jan Dębski played a significant role in Polish politics, especially in the first decade of the country’s independence, but he was never a foreground figure. His long life spanned several historical eras. A politician of the popular movement, he was a prominent MP and Deputy Speaker of the Sejm. Written in the 1960s and 1970s, the memoirs begin with a narrative of life in the village of Mirzec near Radom at the end of the 19th century and finish with a story about the organisation of Polish education in Upper Silesia just after the Second World War. The text portrays the circles to which the author belonged: the Belgian Polish community, the intelligentsia of Radom during the First World War and Chełm in 1918, as well as the Warsaw and European political elite of the 20th century, among others. Of particular value is information on the work of the Polish Parliament in the period between 1919–1930. The book appears in print for the first time, edited by Dębski’s biographer Mateusz Ratyński. It is the twelfth volume in the series entitled ‘The Centenary of Independence. Memories and Diaries’.

Autor/ Author: **Walery Sławek**

Wstęp i opracowanie/ Foreword and editing:
Paweł Samuś

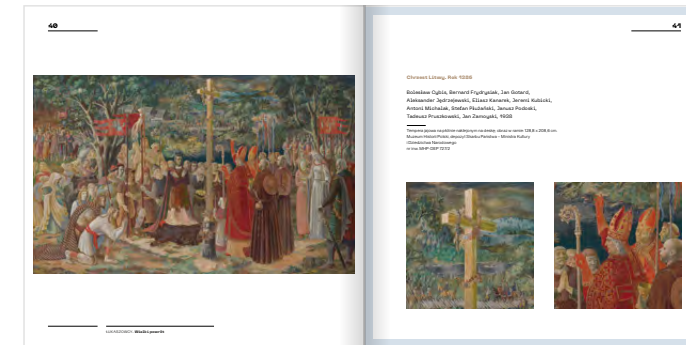
Wydawca: **Muzeum Historii Polski**
Publisher: **Polish History Museum**

Wspomnienia zebrane

Collected Memories

Zanim został premierem Polski Odrodzonej, Walery Sławek był „nielegalnikiem” i bojowcem PPS, organizował siatki konspiracyjne, akcje ekspropriacyjne i zamachy, a następnie współtworzył oddziały walczące o wolność ojczyzny w czasie pierwszej wojny światowej. *Wspomnienia* pokazują go jako człowieka o skrupulatnej pamięci i analitycznym umyśle. Dzięki tym jego cechom mówią nie tylko o nieznanych skądinąd faktach, lecz także o wewnętrznym doświadczeniu ludzi poświęcających życie dla sprawy Niepodległej. Na zbiór składają się wszystkie relacje Sławka o charakterze wspomnieniowym: jego pamiętnik i cykl wykładów, a także artykuły oraz udzielone wywiady. Niektóre teksty nie były dotąd publikowane, reszta pozostawała rozproszona w czasopiśmie. Zebrał je i opracował Paweł Samuś. Książka jest XIII tomem w serii „100-lecie niepodległości. Wspomnienia i pamiętniki”.

Before becoming the Prime Minister of Reborn Poland, Walery Sławek was an ‘illegal’ and a militant activist of the Polish Socialist Party, organising conspiracy networks, expropriation actions and assassinations, and then co-founding troops fighting for Poland’s freedom during the First World War. The memoirs show him as a man with a meticulous memory and analytical mind. Thanks to these qualities of his, the memoirs cover not just otherwise unknown facts, but also the inner experiences of people sacrificing their lives for the cause of Independent Poland. The collection consists of all of Sławek’s memoir-like accounts: his diary and a series of lectures, as well as articles and interviews. Some texts had not previously been published, the rest remained scattered in periodicals. They were collected and compiled by Paweł Samuś. The book is the thirteenth volume in the series entitled ‘The Centenary of Independence. Memories and Diaries’.

Łukaszowcy – wielki powrót

The Brotherhood of St Luke: The Great Homecoming

Katalog prezentujący kolekcję obrazów z dziejów Polski autorstwa Bractwa Św. Łukasza i gobelinów według projektu Mieczysława Szymańskiego towarzyszył prezentacji odzyskanych dzieł w Muzeum Narodowym w Warszawie. Publikacja zawiera tekst Krystyny Nowakowskiej o historii kolekcji.

A catalogue presenting the collection of paintings on the history of Poland by the Brotherhood of St Luke and tapestries designed by Mieczysław Szymański accompanied the presentation of the recovered works at the National Museum in Warsaw. The publication includes a text by Krystyna Nowakowska on the history of the collection.

Kuratorzy wystawy/ Exhibition Curators:
Monika Matwiejczuk, Konrad Pyzel

Wydawca: **Muzeum Historii Polski**
Publisher: **Polish History Museum**

Autor/ Author: **Marcin Przewoźniak**
 Ilustracje/ Illustrations: **Ewa Pazyna**
 Wydawca: **Muzeum Historii Polski**
 Publisher: **Polish History Museum**

Czy naród to my? O polskości na serio, ale z uśmiechem Are We the Nation? On Polishness: Seriously Yet with a Smile

Na 1000-letnie dzieje polskiego państwa złożyło się pełne blasków i cieni życie około 40 pokoleń ludzi, którzy na polskich ziemiach mieszkali przed nami. Jeśli ten wielowiekowy ciąg pokoleń coś łączy, to czym jest to coś? Co było pierwsze: państwo czy naród? Jak się żyło Polakom, gdy nie mieli własnego państwa? Co w praktyce oznacza niepodległość? Naród i państwo mają swoje symbole, tradycje, zwyczaje, święta i opowieści – czy te wszechobecne znaki, powtarzające się corocznie uroczystości, górnolotne słowa są nam do czegokolwiek potrzebne? I czy ojczyzna jest tylko jedna? Przeszłość ma wiele do powiedzenia przyszłości. Historia to ciąg zmian przeplatający się z tym, co przez wieki pozostaje niezmiennie. Sprawy będące tłem naszego życia we wspólnocie książka tłumaczy w sposób przystępny dzieciom i z nutą humoru.

Barwnie ilustrowana publikacja wydana w ramach serii „40 Pokoleń” przeznaczona jest dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym, zachęcająca do lektury rodzinnej.

The 1,000-year history of the Polish state is made up of the lives, full of ups and downs, of about 40 generations of people who lived on Polish soil before us. If this centuries-long sequence of generations has something in common, what is that something? What came first: the state or the nation? How did Poles live before they had their own state? What does independence mean in practice? The nation and the state have their own symbols, traditions, customs, holidays and stories – do we need these ubiquitous signs, annual recurring ceremonies and high-flown words for anything? And is there only one homeland? The past has much to say to the future. History is a series of changes intertwined with what has remained the same for centuries. The issues making up the backdrop of our life in the community are explained in a way that is accessible to children and with a touch of humour.

The colourfully illustrated publication, issued as part of the ‘40 Generations’ series, is intended for early school-age children and promotes reading together with family members.

Autor/ Author: **Mariusz W. Kliszewski**
 Ilustracje/ Illustrations: **Ewa Pazyna**
 Wydawca: **Muzeum Historii Polski**
 Publisher: **Polish History Museum**

Polskie ziemie. Historia o tym, jak nasza ojczyzna zmieniała kształt Polish Territories: A Story of How Our Fatherland Changed Shape

Odkąd powstało polskie państwo, zmieniały się jego granice i obszar. W epoce wczesnonowoczesnej Polacy żyli w Rzeczypospolitej, której terytorium było trzy razy rozleglejsze niż dziś i której mieszkańcy mówili wieloma językami. W XVIII wieku państwo całkiem zniknęło z mapy na czas życia kilku pokoleń. Opowieść o kolejnych zmianach granic w istocie przedstawia ponad tysiąc lat zmiennych losów naszego kraju. To historia sojuszy i wojen, zwycięstw i klęsk, spokoju i zamętu, wolności i niewoli, aktów odwagi i zdrady. To historia zdobywania i utraty ziem, obrony granic, walki o niezależność państwa, kształtowania się nowych narodów sąsiedzkich, ratowania godności życia i dorobku mieszkańców. To historia ludzi, którzy wpływali na bieg dziejów, i tych, którzy musieli się dostosować do dziejowych zmian.

Barwnie ilustrowana książka wydana w ramach serii „40 Pokoleń” adresowana jest do dzieci w wieku wczesnoszkolnym, stwarzająca dobrą okazję do lektury rodzinnej.

Ever since the founding of the Polish state, its borders and territory have been changing. In the early modern era, Poles lived in a Commonwealth whose territory was three times as vast as it is today and whose inhabitants spoke many languages. In the 18th century, the state completely disappeared from the map for several generations. The tale of successive border changes in fact depicts more than a thousand years of the changing fortunes of our country. It is a story of alliances and wars, victories and defeats, calm and confusion, freedom and bondage, acts of courage and betrayal. It is a history of gaining and losing land, defending borders, fighting for the independence of the state, the formation of new neighbouring nations, and saving the dignity of the lives and achievements of the country’s inhabitants. It is a story of people who influenced the course of history and those who needed to adapt to historical changes.

The colourfully illustrated publication, issued as part of the ‘40 Generations’ series, is intended for early school-age children and promotes reading together with family members.

Książki są dostępne
 w internetowym sklepie muzealnym:
 The books are available at the
 Museum’s online shop:

sklep.muzhp.pl

Światło i płomień – spotkanie autorskie z prof. Richardem Butterwickiem-Pawlikowskim
Light and Flame: A meeting with the author Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski

SPOTKANIA WOKÓŁ KSIĄŻEK I TARGI KSIĄŻKI

Światło i płomień – spotkanie autorskie z prof. Richardem Butterwickiem-Pawlikowskim

14 listopada w siedzibie Wydawnictwa Literackiego w Krakowie odbyło się spotkanie z prof. Richardem Butterwickiem-Pawlikowskim, głównym historykiem Muzeum Historii Polski, poświęcone jego najnowszej książce *Światło i płomień. Odrodzenie i zniszczenie Rzeczypospolitej (1733–1795)*. XVIII wiek zwykło się postrzegać jako czas straconych szans, niespełnionych nadziei i anarchii, która ostatecznie doprowadziła do rozbiorów Rzeczypospolitej. To jednak połowa prawdy. Okres upadku państwa poprzedzał czas wzlotów i imponujących reform – o czym przekazuje prof. Richard Butterwick-Pawlikowski w swojej monografii.

W czasie rozmowy prowadzonej przez Jacka Stawiskiego brytyjski historyk podważył wiele mitów o upadku państwa polskiego, przekonując, że w ostatnich dekadach swojego istnienia nie było ono wcale krajem upadłym, które przegrało swoją wielkość i dobrowolnie skazało się na zagładę. Muzeum Historii Polski było partnerem wydarzenia.

Udział w Targach Książki Historycznej

W dniach 24–27 listopada Muzeum uczestniczyło w 30. edycji Targów Książki Historycznej w Warszawie, podczas których zaprezentowało swoje nowości wydawnicze, a także materiały promocyjne i edukacyjne.

DEBATES FOCUSING ON BOOKS AND BOOK FAIRS

Light and Flame – a meeting with Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski

On 14 November, at the headquarters of Wydawnictwo Literackie in Kraków, a meeting was held with Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski, chief historian of the Polish History Museum, about his latest book, *The Polish-Lithuanian Commonwealth 1733–1795: Light and Flame*. The 18th century used to be seen as a time of missed opportunities, unfulfilled hopes and anarchy, which ultimately led to the partitioning of the Polish-Lithuanian Commonwealth. This, however, is only half of the truth. The period of state decline was preceded by a time of successes and impressive reforms – as Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski argues in his monograph. During a conversation hosted by Ja-

cek Stawiski, the British historian challenged many myths about the decline of the Polish state, convincing the audience that, in the last decades of its existence, it was by no means a failed state that had lost its greatness and voluntarily condemned itself to extinction. The Polish History Museum was a partner of this event.

Participation in the Historical Book Fair

From 24–27 November, the Museum participated in the 30th edition of the Warsaw Historical Book Fair, where it presented its new publications, as well as promotional and educational materials.

Targi Książki Historycznej w Warszawie
 The Warsaw Historical Book Fair

9.

Filmy
Films

Filmy

Projekt MHP TV polega na tworzeniu filmów dokumentalnych, reportaży lub krótkich form filmowych (np. animacji), które są następnie emitowane i udostępniane na stronie Muzeum (www.muzhp.pl), portalach (youtube.com, dzieje.pl) oraz w serwisach społecznościowych (m.in. Facebook, Instagram).

↑ *Mistrz i Przyjaciel. Wiesław Chrzanowski*
Wiesław Chrzanowski: A Master and a Friend

↑ *Józef Mackiewicz. W poszukiwaniu prawdy*
Józef Mackiewicz: Searching for the Truth

Films

The MHP TV project involves the creation of documentaries, reportages or short film forms (e.g. animations), which are subsequently broadcast and made available on the Museum's website (www.muzhp.pl), portals (youtube.com, dzieje.pl) and social networks (e.g. Facebook, Instagram)

W 2022 roku MHP zrealizowało następujące filmy:

Mistrz i Przyjaciel. Wiesław Chrzanowski reż. Lidia Chołody

Dokument został wyprodukowany w 10. rocznicę śmierci wybitnego polityka – marszałka sejmu, ministra sprawiedliwości, współtwórcy ZChN, profesora nauk prawnych, żołnierza AK, więźnia w okresie terroru stalinowskiego, autorytetu moralnego. Występują w nim osoby, dla których Wiesław Chrzanowski był wzorem, nauczycielem, przyjacielem. W filmie wykorzystano archiwalne nagrania, w których Chrzanowski mówi o sobie.

Józef Mackiewicz. W poszukiwaniu prawdy reż. Jarosław Mańka

W filmie twórcy starają się odpowiedzieć na pytania: na czym polegał fenomen Mackiewicza – pisarza, który zdaniem jednego z ekspertów „nadali pisać”? Dlaczego jego twórczość do dziś wzbudza gorące spory? Dokument pokazuje pisarza, wokół którego przez lata narosło wiele tajemnic i przekłamań. Sejm RP, uznając wielkość dorobku artysty, ustanowił rok 2022 Rokiem Józefa Mackiewicza.

Wersy i kadry. Codziennosc konspiracyjna AK reż. Lidia Chołody

Dokument o życiu codziennym osób czynnie walczących w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego. Realia życia w okupowanym kraju poznajemy, śledząc losy dwójki bohaterów, których sylwetki przedstawiają opowieść o cywilnej i wojskowej działalności konspiracyjnej AK. Ilustracją do losów bohaterów są filmowe elementy paradokumentalne, rekonstrukcje historyczne, teksty wierszy i wspomnień oraz bogata ikonografia.

In 2022, the PHM produced the following films:

Wiesław Chrzanowski: A Master and a Friend

(orig. *Mistrz i Przyjaciel. Wiesław Chrzanowski*)

dir. Lidia Chołody

This documentary was produced on the tenth anniversary of the death of an eminent politician – Speaker of the Polish Sejm, Minister of Justice, co-founder of the Christian National Union, professor of law, Home Army soldier, prisoner during the times of Stalinist terror, and moral authority. It features people for whom Wiesław Chrzanowski was a role model, teacher and friend, as well as archival recordings in which Chrzanowski talks about himself.

Józef Mackiewicz: Searching for the Truth

(orig. *Józef Mackiewicz. W poszukiwaniu prawdy*)

dir. Jarosław Mańka

In the film, its creators attempt to answer the following questions: what was the phenomenon of Mackiewicz – a writer who, according to one expert, 'is still writing'? Why does his work continue to provoke heated disputes today? The documentary presents a writer around whom many mysteries and misrepresentations have grown over the years. The Sejm of the Republic of Poland, recognising the greatness of the artist's oeuvre, established 2022 as the Year of Józef Mackiewicz.

Verses and Frames: The Daily Life of the Home Army in the Underground

(orig. *Wersy i kadry. Codziennosc konspiracyjna AK*)

dir. Lidia Chołody

A documentary on the everyday lives of those actively fighting in the structures of the Polish Underground State. The audience becomes acquainted with the reality of life in the occupied country by following the fate of two heroes, whose profiles present the story of civilian and military underground activity of the Home Army. The fate of the protagonists is reflected by paradocumentary film elements, historical reconstructions, texts of poems and memoirs, as well as rich iconography.

10.

Popularyzacja historii

Popularising history

Program „Patriotyzm Jutra”. Muzeum w Jarosławiu Kamienica Orsetich, „Trzy bramy – Jarosławski Festiwal Historyczny”
Patriotism of Tomorrow. Museum at the Orsetti House in Jarosław: Three Gates – the Jarosław History Festival

Popularyzacja historii

Program „Patriotyzm Jutra”

Muzeum Historii Polski po raz czternasty przyznało dofinansowania w ramach programu „Patriotyzm Jutra”. Program wspiera lokalne fundacje i stowarzyszenia oraz samorządowe instytucje kultury: biblioteki, domy kultury i muzea.

Spośród 641 nadesłanych zgłoszeń wsparcie finansowe na łączną kwotę blisko 3,9 mln złotych otrzymało 117 projektów. W ramach procedury odwoławczej, której pula wyniosła 355 tys. zł, dofinansowanie przyznano 11 podmiotom.

Dotacjami w wysokości od 5 do 63 tys. zł wsparta została realizacja przedsięwzięć edukacyjno-animacyjnych (aktywizujących uczestników przez współdziałanie i interakcję), popularnonaukowych czy upamiętniających lokalne i ogólnopolskie wydarzenia historyczne. To między innymi inicjatywy artystycz-

ne, warsztaty, spacer, wystawy czasowe, spektakle, kampanie i akcje społeczne, spotkania ze świadkami historii, a także portale internetowe promujące historię. Są na tej liście zarówno działania ogólnopolskie, jak i lokalne, obejmujące zasięgiem jedną miejscowość lub gminę. Wszystkie wybrane projekty odznaczały się nieszablonowym podejściem do tematu, stymulując aktywność uczestników, a w ich realizację zaangażowani są specjaliści oraz doświadczeni animatorzy.

Noc Muzeów

14 maja Muzeum Historii Polski wzięło udział w 18. edycji Nocy Muzeów. Chętni mieli okazję zwiedzić powstającą siedzibę Muzeum na warszawskiej Cytadeli. Podczas wycieczki inżynierowie tłumaczyli, jak powstaje budynek, a historycy opowiedzieli, w jaki sposób tworzona jest wystawa stała Muzeum. Spacer zakończyła wizyta na dachu, z którego rozpościera się panorama Warszawy.

Popularising history

Patriotism of Tomorrow

For the fourteenth time, the Polish History Museum awarded funding under the Patriotism of Tomorrow programme supporting local foundations and associations, as well as cultural institutions managed by local government: libraries, community centres and museums.

From the 641 applications submitted, 117 projects received financial support totalling nearly PLN 3.9 million. Under the appeal procedure, whose quota amounted to PLN 355,000, funding was awarded to eleven applicants.

Grants ranging from PLN 5,000 to 63,000 supported the implementation of various educational and animation projects (activating participants through cooperation and interaction), popular-science undertakings or those commemorating local and national historical events. They include artistic initiatives,

workshops, walks, temporary exhibitions, performances, social campaigns and actions, meetings with witnesses to history, as well as online portals promoting history. The list includes both nationwide activities and local ones engaging a single town or municipality. All of the selected projects are characterised by an unconventional approach to the subject in question, they activate participants and their implementation involves specialists and experienced animators.

Night of Museums

On 14 May, the Polish History Museum took part in the 18th edition of the Night of Museums. Those wishing to do so had the opportunity to visit the Museum’s seat currently under construction at the Warsaw Citadel. During the tour, engineers explained how the building was being constructed, and historians told them how the Museum’s permanent exhibition was being created. The walk ended with a visit to the roof, which offers a panoramic view of Warsaw.

Noc Muzeów. Pierwszy z prawej: pełnomocnik dyrektora MHP ds. realizacji inwestycji Robert Wojtaś
Night of Museums. First right: Robert Wojtaś, Director’s Representative for the construction of the PHM’s seat

↑ Program „Patriotyzm Jutra”. Fundacja Edukacyjna Jana Karckiego, „Akademia Młodego Obywatela”
Patriotism of Tomorrow. The Young Citizen's Academy project delivered by the Jan Karcki Educational Foundation

← Program „Patriotyzm Jutra”. Stowarzyszenie Pracownia Wschodnia, „Dzienniki Antarktyczne”
Patriotism of Tomorrow. Eastern Workshop Association: Antarctic Diaries

← Program „Patriotyzm Jutra”. Biblioteka Elbląska im. Cypriana Norwida, wystawa „Henryk Nitschmann i Elbląg na przełomie XIX i XX w.”
Patriotism of Tomorrow. The Cyprian Norwid Library in Elbląg, the exhibition entitled Henryk Nitschmann and Elbląg at the Turn of the 19th and 20th Centuries

↑ Program „Patriotyzm Jutra”. Kwiatonowickie Stowarzyszenie HOMINI, „Skąd pochodzimy? Legenda o Kwiatonowicach”
Patriotism of Tomorrow. Kwiatonowice HOMINI Association, 'Where Do We Come From? The Legend of Kwiatonowice'

↑ Program „Patriotyzm Jutra”. Książnica Płocka im. Władysława Broniewskiego, „Ignacy Łukasiewicz – polski król nafty z wizytą w Płocku”, na zdjęciu warsztaty „Jak zostać wynalazcą?”
Patriotism of Tomorrow. The Władysław Broniewski Library in Płock: Ignacy Łukasiewicz – the Polish King of Kerosene Pays a Visit to Płock: pictured is the workshop entitled 'How to become an inventor?'

Plebiscyt „Wydarzenie Historyczne Roku” (whr.muzhp.pl)

Celem ogólnopolskiego plebiscytu internetowego MHP „Wydarzenie Historyczne Roku” jest wyróżnienie najciekawszych inicjatyw poświęconych popularyzacji historii. Do konkursu można zgłaszać wydarzenia związane z szeroko rozumianą historią – w trzech kategoriach. W 2022 roku Muzeum zrealizowało 15. edycję plebiscytu. Wpłynęło ok. 200 zgłoszeń konkursowych.

W głosowaniu zwyciężyły: w kategorii „Wydarzenie” – otwarcie Centrum Szyfrów Enigma, zorganizowane przez Poznańskie Centrum Dziedzictwa; w kategorii „Wystawa” – ekspozycja „Miasto–Moda–Maszyna”, zrealizowana przez Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi; w kategorii „Edukacja” – projekt „Baśniowe pogranicze. W krainie legend polskich i słowackich”, przygotowany przez Urząd Miasta Rzeszowa.

W 15. edycji konkursu WHR Muzeum Historii Polski po raz kolejny przyznało własną Nagrodę Specjalną projektowi re-

alizowanemu w mniejszej skali niż przedsięwzięcia zwykle nagradzane w wymienionych wyżej trzech kategoriach. Film *Artefakty z szafy. Historia moich przodków zaklęta w przedmioty* zrealizowany został przez Związek Polaków w Kazachstanie. Dokument powstał w 85. rocznicę deportacji polskich rodzin do Kazachstanu. Przedmioty codziennego użytku stały się w nim pretekstem do opowiedzenia historii Polaków wysiedlonych z ojczystych domów i przeniesionych w kazachski step. Widz poznaje losy bohaterów,

patrzając przez dziurkę od klucza, zaglądając do szafy, odkurzając starą komodę.

Uroczyste wręczenie statuetek oraz dyplomów odbyło się 18 września podczas gali w Sali Koncertowej Państwowej Szkoły Muzycznej w Warszawie. Galę WHR uświetnił koncert Polskiej Orkiestry Sinfonia Luventus im. Jerzego Semkowa pod dyrekcją Marka Wroniszewskiego.

Od początku istnienia Plebiscytu zgłoszono ok. 2000 przedsięwzięć, a w internetowym głosowaniu wzięło udział łącznie ponad 50 tys. internautów.

Od lewej: dyrektor MHP Robert Kostro, Oleg Czerwiński – Związek Polaków w Kazachstanie
Left-right: PHM Director Robert Kostro and Oleg Czerwinski of the Union of Poles in Kazakhstan

Historical Event of the Year competition (whr.muzhp.pl)

The objective of this nationwide online contest by the PHM Night of Museums. First right: Robert Wojtaś, Director's Representative for the construction of the PHM's seat is to distinguish the most interesting initiatives devoted to popularising history. Events related to broadly understood history can be submitted in three categories. In 2022, the Museum delivered the 15th edition of the competition for which it received approximately 200 entries.

The following winners emerged after the vote in the Event category – the opening of the Enigma Cipher Centre by the Poznań Heritage Centre; in the Exhibition category – the City-Fashion-Machine exhibition by the Central Museum of Textiles in Łódź; in the Education category – the project Fairytale Borderlands. In the Land of Polish and Slovak Legends by Rzeszów City Hall.

In the 15th edition of the HEY competition, the Polish History Museum once again awarded its own Special Prize to a project implemented on a smaller scale than the undertakings usually awarded in the above three categories. The film *Artefakty Hidden in the Wardrobe: The History of My Ancestors Enchanted in Objects* (orig. *Artefakty z szafy. Historia moich przodków zak-*

↑ Plebiscyt „Wydarzenie Historyczne Roku”
Historical Event of the Year competition

lęta w przedmioty) was produced by the Union of Poles in Kazakhstan. The documentary was made on the 85th anniversary of the deportation of Polish families there. In it, everyday objects became a pretext for telling the story of Poles displaced from their native homes and moved to the Kazakh steppe. The viewer learns about the fate of the protagonists by looking through a keyhole, peeking into a wardrobe or dusting off an old chest of drawers.

The award ceremony for the statuettes and diplomas took place on 18 September during a gala at the Concert Hall of the State Music School in Warsaw. The crowning of the HEY gala was a concert of the Polish Sinfonia Luventus Orchestra conducted by Jerzy Semkow and Marek Wroniszewski.

Since the start of the competition, approximately 2,000 projects have been submitted, and a total of over 50,000 internet users took part in the online voting.

↑ Plebiscyt „Wydarzenie Historyczne Roku”.
Koncert Polskiej Orkiestry Sinfonia Iuventus
im. Jerzego Semkowa
Historical Event of the Year competition,
a Concert of the Jerzy Semkow Polish
Sinfonia Iuventus Orchestra

↑ Zwycięzcy i finaliści plebiscytu
na Wydarzenie Historyczne Roku 2021
Winners and finalists of the Historical
Event of the Year 2021 competition

Przystanek Niepodległość

Edukacyjne gry miejskie tematycznie związane z okresem poprzedzającym powstanie styczniowe to główne atrakcje, które Muzeum Historii Polski przygotowało na 11 listopada w ramach 17. Przystanku Niepodległość.

Dla rodzin z dziećmi zorganizowana została gra „Mali reporterzy”, natomiast dla młodzieży i dorosłych gra „Zmierzch przed burzą”. Najmłodszy uczestnicy zostali dziennikarzami i stworzyli własną gazetę, której artykuły opowiadały o najważniejszych inwestycjach warszawskich w drugiej połowie XIX wieku. Natomiast starsi gracze wcielali się w rolę mieszkańców Warszawy, żyją-

cych w mieście tuż przed wybuchem powstania styczniowego. Podobnie jak ówcześni mieszkańcy, stawali przed wyborami, czy zrealizować zadanie związane z pracą organiczną, czy zaangażować się w działalność związaną z przygotowaniami do powstania. Na podstawie dokonanych wyborów, na mecie mogli sprawdzić, która forma walki o niepodległość byłaby im bliższa – praca u podstaw czy walka z bronią w rękę.

Osobom z niepełnosprawnością słuchu podczas gier towarzyszyła tłumaczka polskiego języka migowego. Obie gry odbywały się w Warszawie – Ogrodzie Saskim i na terenie Śródmieścia, wzięło w nich udział ok. 1000 osób. MHP wyda-

ło również okolicznościową jednodniówkę pt. „Głosy Historii” oraz przygotowało podcast „Przełom 1918”.

Film *Orlęta. Grodno '39*

Orlęta to pierwszy film fabularny o inwazji sowieckiej na Polskę w 1939 roku. Głównym bohaterem opowieści jest chłopiec pochodzenia żydowskiego, który uczestniczy w obronie Grodna przed Armią Czerwoną we wrześniu 1939. Film nie pozostawia widza obojętnym: postaci mogą fascynować, drażnić, budzić podziw. Muzeum Historii Polski było jednym z partnerów producenta, Telewizji Polskiej. Obraz wszedł do polskich kin 9 września.

←
Kadr z filmu *Orlęta. Grodno '39*
A frame from the film *The Eagles. Grodno '39*.
(orig. *Orlęta. Grodno '39*)

↑ Przystanek Niepodległość
Independence Station

Independence Station

Educational location-based games thematically linked to the period leading up to the 1863 January Uprising were the main attractions the Polish History Museum prepared for 11 November as part of the 17th Independence Station.

A game called 'Little Reporters' was offered for families with children, while

another called 'The Twilight before the Storm' for adolescents and adults. The youngest participants became journalists and created their own newspaper, whose articles told the story of Warsaw's most important investment projects in the second half of the 19th century. Older players, on the other hand, took on the role of Warsaw residents living in the city

just before the outbreak of the 1863 January Uprising. Like the inhabitants of that time, they were faced with the choice of whether to carry out a task related to basic community work or to engage in activities related to preparations for the insurgence. On the basis of their choices, at the finish line, they could check which form of struggle for independence would be closer to them – grassroots work or armed struggle.

During the games, persons with hearing disabilities were accompanied by a Polish Sign Language interpreter. Both games took place in Warsaw: at the Saxon Garden and the Śródmieście district, and were attended by approx. 1,000 people. The PHM also published a unique circular entitled *Voices of History* and prepared a podcast: *The Breakthrough of 1918*.

Film *The Eagles. Grodno 1939* (orig. *Orlęta. Grodno '39*)

This is the first feature film on the 1939 Soviet invasion of Poland. The main protagonist of the story is a boy of Jewish origin who takes part in the defence of Grodno against the Red Army in September 1939. The film will not leave the viewer indifferent: the characters may fascinate, irritate or arouse admiration. The Polish History Museum was one of the partners of the producer, Telewizja Polska (Polish Television). The film entered Polish cinemas on 9 September.

↑ Przystanek Niepodległość
Independence Station

← Przystanek Niepodległość
Independence Station

→ Przystanek Niepodległość
Independence Station

Weekend seniora z kulturą

Muzeum Historii Polski zaangażowało się w „Weekend Seniora z kulturą” przygotowując dwa wydarzenia – 1 października odbył się spacer po śródmieściu stolicy pt. *Rodem warszawianin, sercem Polak, a talentem świata obywatel*. Spacer opowiadał o warszawskich śladach Fryderyka Chopina na tle epoki romantyzmu, a 2 października w tymczasowej siedzibie MHP miał miejsce wykład *Dawne polskie i europejskie słynne menażerie*. Prezentację poświęconą staropolskim i zagranicznym ogrodom zwierząt przedstawiła dr hab. Aleksandra Jakóbczyk-Gola z MHP.

Festiwal Kultura bez Barier

W ramach 10. Festiwalu Kultura bez Barier Muzeum Historii Polski zaprosiło na dwa wydarzenia. 8 października w tymczasowej siedzibie MHP odbyły się warsztaty rodzinne *Z herbem na tarczy*. Warsztaty poświęcone symbolice herbów skierowane były w szczególności dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną w wieku 7–12 lat. W tym samym dniu odbył się spacer po śródmieściu stolicy *Warszawa to zmiana*, opowiadający o historii miasta poprzez zmiany zachodzące w jego architektonicznym krajobrazie. Wydarzenie było simultanicznie tłumaczone na polski język migowy (PJM).

„Odważne i Niepokorne. Kobiety dla Niepodległości”

„Odważne i Niepokorne. Kobiety dla Niepodległości” – pod tym hasłem odbyło się w Warszawie V Forum Kobiet Solidarności (19–21 października). W ramach forum odbyły się dwa panele o tematyce historycznej: „Czapka żołnierska zamiast kapelusza” i „Bohaterki opozycji lat 80.”

21 października Dział Edukacyjny MHP zorganizował dla działaczek Solidarności spacer po śródmieściu Warszawy. „Kobiety Niepodległej” to wyprawa śladami kobiet, które działały w sferach politycznej, społecznej, kulturalnej. Wanda Herse, Janina Mortkowiczowa, Maria Sobańska, Gabriela Balicka-Iwanowska

i Zofia Moraczewska – bez nich nie sposób wyobrazić sobie polską niepodległość.

Organizatorem wydarzenia była Sekcja Kobiet NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze, współorganizatorem Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, natomiast Muzeum Historii Polski było partnerem merytorycznym.

Festiwal „Moja niepodległa”

5 listopada odbył się festiwal historyczny w Trzebnicy. Podczas imprezy Muzeum Historii Polski zaprezentowało ofertę edukacyjną, w tym grę planszową „Drogi do niepodległości”. Projekt realizowany we współpracy z wojewodą dolnośląskim w ramach programu „Niepodległa”.

Senior Citizens’ Cultural Weekend

The Polish History Museum was involved in the Senior Citizens’ Cultural Weekend, for which two events were prepared: on 1 October, a walk through the capital city centre by the name of ‘A Varsovian by Birth, a Pole at Heart, and a Citizen of the World by Talent’ took place. The walk focused on the story of the traces of Fryderyk Chopin’s Warsaw against the background of the Romantic era, and on 2 October a lecture entitled ‘Old Polish and European Famous Menageries’ took place at the PHM’s temporary seat. A presentation on Old-Polish and foreign animal gardens was given by Aleksandra Jakóbczyk-Gola of the PHM.

Culture without Barriers Festival

As part of the Tenth Culture without Barriers Festival, the Polish History Museum offered two events. On 8 October, the family workshop ‘With My Coat of Arms Raised’ took place at the temporary seat of the PHM. The workshop on the symbolism of coats of arms was aimed specifically at families with children with intellectual disabilities aged 7–12. On the same day, a walking tour of the capital’s downtown area entitled ‘Warsaw is a Change’ took place, telling the story of the city’s history through changes in its architectural landscape. The event was simultaneously translated into Polish Sign Language (PSL).

↑ Festiwal „Moja niepodległa”
My Independent Poland festival

Courageous and Indomitable: Women for Independence

Courageous and Indomitable: Women for Independence was the motto of the fifth Solidarity Women’s Forum held in Warsaw (19–21 October). The forum included two panels on historical topics: ‘The soldier’s cap instead of the woman’s hat’ and ‘The female heroes of the 1980s’ opposition’.

On 21 October, the PHM’s Education Department organised a walking tour of downtown Warsaw for female Solidarity activists. ‘Women of Independence’ is an expedition in the footsteps of women who were active in political, social and cultural spheres. Wanda Herse, Janina Mortkowiczowa, Maria Sobańska, Gabriela Balicka-Iwanowska and Zofia Moraczewska: it is

simply impossible to imagine Polish independence without them.

The event was organised by the Women’s Section of the Mazovian Region of the Independent Self-Governing Trade Union Solidarity, co-organised by the Ministry of Family Affairs and Social Policy, while the Museum of Polish History was its content-based partner.

My Independent Poland Festival

On 5 November, a history festival was held in Trzebnica. During the event, the Polish History Museum presented its educational offer, including the ‘Roads to Independence’ board game. The project was carried out in cooperation with the Lower Silesian Governor as part of the ‘Independent Poland’ programme.

Wolontariat w MHP

Muzeum uruchomiło ofertę wolontariatu kompetencyjnego, włączającego ochotników do współpracy przy opracowywaniu Archiwum Historii Mówionej oraz transkrypcji podcastów. Wolontariat ten ma charakter długofalowy i może przyczynić się do budowania społeczności wokół Muzeum, dla której misja naszej instytucji jest istotna. Projekt związany z przygotowaniem metryk do wywiadów ze świadkami historii cieszy się dużym zainteresowaniem, a osoby współpracujące przy nim deklarują chęć kontynuacji swoich działań przy tym oraz przy innych przedsięwzięciach Muzeum.

W związku z majową rodzinną grą miejską „Zielnik księżnej” zorganizowana została zewnętrzna rekrutacja na wolontariat akcyjny. Do wolontariatu zaangażowano 9 osób, które wspierały zespół MHP przez informowanie uczestników o zasadach gry oraz animację działań w jej poszczególnych punktach.

W listopadzie zorganizowano kolejną rekrutację dla wolontariuszy, którzy chcieli aktywnie wspierać działania MHP. Podczas 17. Przystanku Niepodległość, w ramach którego Muzeum organizowało grę miejską, w pomoc przy jej realizacji włączyło się prawie 30 ochotników.

19 kwietnia Muzeum Historii Polski zaangażowało się też we współpracę

z Muzeum POLIN przy organizacji akcji społeczno-edukacyjnej „Żonkile”. Akcja ta upamiętnia rocznicę powstania w getcie warszawskim. W siedzibie Muzeum zorganizowano jeden z kilkunastu sztabów.

Volunteering at the PHM

The Museum launched an offer for competence-based volunteering, involving volunteers in the development of its Oral History Archive and the transcription of its podcasts. This is a long-term project, which can contribute to building around the Museum a community for which the mission of our institution is relevant. The project related to the preparation of summary descriptions of interviews with witnesses to history has been very popular, and those who have collaborated on it declare their willingness to continue their work on this and other ventures of the Museum.

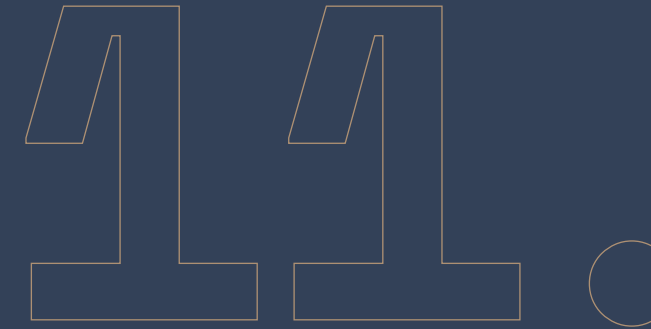
An external recruitment for a spontaneous volunteering action was organised in May in connection with a family city game called 'A Princess's Herbarium'. Nine persons were recruited to volunteer, supporting the PHM team by informing participants about the rules of the game and animating activities at the various points of the game.

In November, another recruitment round took place for volunteers wishing to support the PHM's activities. During the 17th edition of the Independence Station, as part of which the Museum organised a location-based game, almost 30 volunteers joined in to help.

On 19 April, the Polish History Museum – in cooperation with the POLIN Museum – also engaged in the organisation

of a public educational campaign called 'Daffodils', which commemorates the anniversary of the Warsaw Ghetto Rising. The PHM hosted one of the dozens of staff points engaged in the event.

Nagrody i wyróżnienia

Awards and distinctions

Pro historia Polonorum

Podczas IV Kongresu Badaczy Zagranicznych Dziejów Polski książka prof. Richarda Butterwica-Pawlikowskiego *Światło i płomień. Odrodzenie i zniszczenie Rzeczypospolitej (1733–1795)* uhonorowana została nagrodą Pro historia Polonorum. Dzieło opublikowane w prestiżowym Yale University Press jest pierwszą od lat tak poważną pracą, poświęconą ostatnim latom istnienia pierwszej Rzeczypospolitej. Nagroda Pro historia Polonorum przeznaczona jest dla najlepszej zagranicznej książki historycznej o historii Polski i Polaków lub o dziejach Europy Środkowej z uwzględnieniem historii Polski. Do konkursu zgłoszono 88 książek, z czego najwięcej, bo 41 prac, ukazało się w języku angielskim.

Pro historia Polonorum

During the fourth edition of the Congress of International Researchers of Polish History, Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski's book *The Polish-Lithuanian Commonwealth: 1733–1795, Light and Flame* was honoured with the Pro historia Polonorum award. The work, published by the prestigious Yale University Press, is the first such major book in years devoted to the last years of the Polish First Republic. The Pro historia Polonorum award is intended for the best foreign historical book on the history of Poland and the Poles or on the history of Central Europe including Polish history. A total of 88 books were submitted for the competition, the largest number of which, i.e. as many as 41, were published in English.

↑ Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski

Słoneczniki 2022. Od lewej: autorka scenariusza nagrodzonej gry „Zielnik Księżnej” Weronika Kołacz, wicedyrektor MHP Anna Piekarska
Sunflowers 2022. Left-right: the author of the script for the award-winning game 'A Princess's Herbarium' Weronika Kołacz and PHM Deputy Director Anna Piekarska

XVII Festiwal Polonijny „Losy Polaków”

Dwa filmy wyprodukowane przez Muzeum Historii Polski zostały nagrodzone podczas XVII Festiwalu Polonijnego „Losy Polaków”. *Polska Norwida* oraz *Symbol Niepodległej. Święto Konstytucji 3 Maja* otrzymały ex aequo III nagrodę w kategorii „Filmy edukacyjne”. Statuetkę odebrał reżyser dokumentów, Jarosław Mańka, podczas uroczystej gali 5 listopada.

17th edition of the 'Fate of Poles' Polish Diaspora Festival

Two films produced by the Polish History Museum were awarded during the 17th edition of the 'Fate of Poles' Polish Diaspora Festival, *Norwid's Poland* (orig. *Polska Norwida*) and *The Symbol of Independence*, (orig. *Symbol Niepodległej. Święto Konstytucji 3 Maja*) were awarded an ex aequo third prize in the Educational Films category. The due statuette was collected by the director of the documentaries, Jarosław Mańka, during a gala held on 5 November.

Wierzba 2022

Podczas wrześniowej gali konkursu „Mazowieckie Zdarzenia Muzealne – Wierzba” Muzeum Historii Polski otrzymało wyróżnienie w kategorii „Plakat muzealny” za plakat XIV edycji plebiscytu „Wydarzenie Historyczne Roku”. Autorem projektu jest Ryszard Kajzer (Zerkaj Studio).

Wierzba (Willow) 2022

During the September gala of the Mazovian Museum Events – Willow competition – the Polish History Museum received an award in the Museum Poster category for the poster of the 14th edition of the Historical Event of the Year competition, the author of the project being Ryszard Kajzer (Zerkaj Studio).

Słoneczniki 2022

Gra edukacyjna „Zielnik księżnej” otrzymała w plebiscycie Słoneczniki 2022 nagrodę rodziców w kategorii „Przyroda” oraz wyróżnienie jury konkursu. „Słoneczniki” to organizowany przez portal CzasDzieci.pl konkurs na najbardziej rozwojową inicjatywę dla dzieci w wieku 0-14 lat.

Słoneczniki (Sunflowers) 2022

The educational game 'A Princess's Herbarium' was awarded the Parents' Prize in the Nature category in the Sunflowers 2022 poll, as well as the jury's distinction. Sunflowers is a competition organised by the CzasDzieci.pl portal for the most stimulating initiative for children aged 0–14.

ZESPÓŁ MUZEUM HISTORII POLSKI

Dyrektor

Robert Kostro
info@muzhp.pl

Z-ca Dyrektora ds. Merytorycznych

Anna Piekarska
anna.piekarska@muzhp.pl

Główny historyk

prof. Richard Butterwick-Pawlikowski
richard.butterwick-pawlikowski@muzhp.pl

Sekretariat

Magdalena Cymer
Maria Skóra
tel. 22 211 90 02
info@muzhp.pl

Dział Budowy Wystawy Stałej

Kierownik Agnieszka Celeda
tel. 22 211 90 69
agnieszka.celeda@muzhp.pl

Dział Programowy Wystawy Stałej

Kierownik Krzysztof Niewiadomski
tel. 22 211 90 51
krzysztof.niewiadomski@muzhp.pl

Dział Inwestycji

Kierownik Robert Wojtaś
robert.wojtas@muzhp.pl

Dział Strategii i Rozwoju

Kierownik dr Michał Przeperski
tel. 22 211 90 75
michal.przeperski@muzhp.pl

Dział Zbiorów

Kierownik, Kustosz dyplomowany
dr Monika Matwiejczuk
tel. 22 211 90 48
monika.matwiejczuk@muzhp.pl

Starszy konserwator

Aleksandra Wróbel
tel. 22 211 90 78
aleksandra.wrobel@muzhp.pl

Dział Edukacyjny

Kierownik Gabriela Sierocińska-Dec
tel. 22 211 90 08
gabriela.sierocinska@muzhp.pl

Dział Projektów Kulturalnych i Współpracy z Zagranicą

Kierownik Wojciech Kalwat
tel. 22 211 90 73
wojciech.kalwat@muzhp.pl

Dział Organizacji Wystaw

Kierownik Aleksandra Rodziewicz
tel. 22 211 90 71
aleksandra.rodziewicz@muzhp.pl

Dział Wydawnictw i Zasobów Cyfrowych

Kierownik dr Anna Kalinowska
tel. 22 211 90 04
anna.kalinowska@muzhp.pl

Dział Komunikacji

Kierownik Emilia Szczęsna
tel. 22 211 90 06
emilia.szczesna@muzhp.pl

Rzecznik Prasowy

dr Michał Przeperski
(Marek Stremeki do maja 2022)
tel. 22 211 90 75
michal.przeperski@muzhp.pl

Dział Organizacyjny

Kierownik Magdalena Wojciechowska
tel. 22 211 90 36
magdalena.wojciechowska@muzhp.pl

Dział Techniczny

Kierownik Agnieszka Kędra
tel. 22 211 90 93
agnieszka.kedra@muzhp.pl

Dział Prawny

Kierownik Urszula Słomianowska
tel. 22 211 90 22
urszula.slomianowska@muzhp.pl

Sekcja Zamówień Publicznych

Główny Specjalista
Anna Kucharska
tel. 22 211 90 86
anna.kucharska@muzhp.pl

Księgowość

Główna Księgowca Joanna Dominiak
tel. 22 211 90 16
joanna.dominiak@muzhp.pl

Dział Kadr i Płac

Kierownik Magdalena Olechno
tel. 22 211 90 17
magdalena.olechno@muzhp.pl

Dział IT

Kierownik Grzegorz Deniszczuk
tel. 22 211 90 35
grzegorz.deniszczuk@muzhp.pl

Dział Bezpieczeństwa

Kierownik Artur Bogusz
artur.bogusz@muzhp.pl

Samodzielne Stanowisko ds.

Koordinacji Projektów Badawczych
prof. dr hab. Michał Kopczyński
tel. 22 211 90 37
michal.kopczynski@muzhp.pl

Samodzielne Stanowisko ds. BHP

Marek Pokrzywiński
marek.pokrzywinski@muzhp.pl

Biblioteka

Izabela Korybut-Daszkiwicz
Katarzyna Pawlicka (do marca 2023)
tel. 22 211 90 21
katarzyna.pawlicka@muzhp.pl

Oddział MHP – Centrum Informacji i Edukacji o Polakach Ratujących Żydów

Kierownik Karol Madaj
tel. 22 255 76 09
karol.madaj@muzhp.pl

Muzeum Historii Polski w Warszawie

ul. Mokotowska 33/35
00-560 Warszawa
www.muzhp.pl

RADA MUZEUM HISTORII POLSKI

Przewodniczący Rady

prof. dr hab. Wojciech Roszkowski

Zastępca Przewodniczącego Rady

dr hab. Jolanta Maria Choińska-Mika

prof. dr hab. Andrzej Chwalba
prof. dr hab. Wojciech Fałkowski
Paulina Florjanowicz
dr hab. Dorota Folga-Januszewska
prof. Robert I. Frost
dr Adolf Juzwenko
dr hab. Zdzisław Krasnodębski
Katarzyna Mieczkowska
prof. dr hab. Krzysztof Mikulski
prof. Alvydas Nikžentaitis
prof. dr hab. Andrzej Nowak
Bronisław Wildstein
Małgorzata Zakrzewska

Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Historii Polski

Od 2011 roku przy Muzeum działa Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Historii Polski. Stowarzyszenie skupia wielu wybitnych historyków i intelektualistów wywodzących się z różnych środowisk. Głównym celem stowarzyszenia jest wspieranie działań MHP i udział w dyskusjach nad jego programem. Stowarzyszenie pragnie być również forum obywatelskiej debaty na temat historii Polski i jej roli w życiu społecznym. Członkom stowarzyszenia zależy szczególnie na szerzeniu wiedzy o relacji pomiędzy polskim a europejskim dziedzictwem historycznym oraz na wspieraniu inicjatyw przyczyniających się do pogłębienia wiedzy o dziejach Polski. Prezesem stowarzyszenia jest dr Mateusz Werner.

THE POLISH HISTORY MUSEUM TEAM

Director

Robert Kostro
info@muzhp.pl

Deputy Director

Anna Piekarska
anna.piekarska@muzhp.pl

Chief historian

Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski
richard.butterwick-pawlikowski@muzhp.pl

Secretariat

Magdalena Cymer
Maria Skóra
phone (+48) 22 211 90 02
info@muzhp.pl

Permanent Exhibition Construction Department

Head: Agnieszka Celeda
phone (+48) 22 211 90 69
agnieszka.celeda@muzhp.pl

Permanent Exhibition Program Department

Head: Krzysztof Niewiadomski
phone (+48) 22 211 90 51
krzysztof.niewiadomski@muzhp.pl

Investment Department

Head: Robert Wojtaś
robert.wojtas@muzhp.pl

Strategy and Development Department

Head: Dr Michał Przeperski
phone (+48) 22 211 90 75
michal.przeperski@muzhp.pl

Collections Department

Head: Dr Monika Matwiejczuk
Chartered curator
phone (+48) 22 211 90 48
monika.matwiejczuk@muzhp.pl

Senior Conservator

Aleksandra Wróbel
phone (+48) 22 211 90 78
aleksandra.wrobel@muzhp.pl

Education Department

Head: Gabriela Sierocińska-Dec
phone (+48) 22 211 90 08
gabriela.sierocinska@muzhp.pl

Cultural Projects and International Cooperation Department

Head: Wojciech Kalwat
phone (+48) 22 211 90 73
wojciech.kalwat@muzhp.pl

Exhibition Organisation Department

Head: Aleksandra Rodziewicz
phone (+48) 22 211 90 71
aleksandra.rodziewicz@muzhp.pl

Publishing and Digital Resources Department

Head: Dr Anna Kalinowska
phone (+48) 22 211 90 04
anna.kalinowska@muzhp.pl

Communication Department

Head: Emilia Szczęsna
phone (+48) 22 211 90 06
emilia.szczesna@muzhp.pl

Spokesperson

Dr Michał Przeperski
(Marek Strzemecki until May 2022)
phone (+48) 22 211 90 75
michal.przeperski@muzhp.pl

Organisational Department

Head: Magdalena Wojciechowska
phone (+48) 22 211 90 36
magdalena.wojciechowska@muzhp.pl

Technical Department

Head: Agnieszka Kędra
phone (+48) 22 211 90 93
agnieszka.kedra@muzhp.pl

Legal Department

Head: Urszula Słomianowska
phone (+48) 22 211 90 22
urszula.slomianowska@muzhp.pl

Public Procurement Section

Chief Specialist: Anna Kucharska
phone (+48) 22 211 90 86
anna.kucharska@muzhp.pl

Accounting Department

Chief Accountant: Joanna Dominiak
phone (+48) 22 211 90 16
joanna.dominiak@muzhp.pl

HR and Payroll Department

Head: Magdalena Olechno
phone (+48) 22 211 90 17
magdalena.olechno@muzhp.pl

IT Department

Head: Grzegorz Deniszczuk
phone (+48) 22 211 90 35
grzegorz.deniszczuk@muzhp.pl

Security Department

Head: Artur Bogusz
artur.bogusz@muzhp.pl

Independent Post for Research Project Coordination

Prof. Michał Kopczyński
phone (+48) 22 211 90 37
michal.kopczynski@muzhp.pl

Independent Post for Health and Safety

Marek Pokrzywiński
marek.pokrzywinski@muzhp.pl

Library

Izabela Korybut-Daszkiwicz
Katarzyna Pawlicka (until March 2023)
phone (+48) 22 211 90 21
izabela.korybut-daszkiwicz@muzhp.pl

PHM Branch – Centre For Information and Education on Poles Rescuing Jews Under German Occupation

Head: Karol Madaj
phone: (+48) 22 255 76 09
karol.madaj@muzhp.pl

The Polish History Museum in Warsaw
ul. Mokotowska 33/35
00-560 Warsaw, Poland
www.muzhp.pl

THE COUNCIL OF THE POLISH HISTORY MUSEUM

Chairman

Prof. Wojciech Roszkowski

Deputy Chair

Dr Jolanta Maria Choińska-Mika

Prof. Andrzej Chwalba
Prof. Wojciech Fałkowski
Paulina Florjanowicz
Dr Dorota Folga-Januszewska
Prof. Robert I. Frost
Dr Adolf Juzwenko
Dr Zdzisław Krasnodębski
Katarzyna Mieczkowska
Prof. Krzysztof Mikulski
Prof. Alvydas Nikžentaitis
Prof. Andrzej Nowak
Bronisław Wildstein
Małgorzata Zakrzewska

The Association of Friends of the Polish History Museum

Since 2011, the PHM has been supported by the Association of Friends of the Polish History Museum, bringing together a number of eminent historians and intellectuals of various backgrounds. The key objective of the Association is to support the PHM in its activities and participate in discussions concerning its program. The Association also aspires to be a forum for civic debate on Polish history and its role in social life. Of particular interest to the body's members is spreading knowledge about relations between Polish and European historical heritage, as well as supporting initiatives that contribute to more in-depth knowledge of Poland's history. The Association is chaired by Dr Mateusz Werner.

Muzeum Historii Polski składa serdeczne podziękowania za wsparcie działań i projektów w 2022 roku:

**Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Ministerstwu Spraw Zagranicznych**

oraz sponsorom, partnerom i patronom medialnym.

The Polish History Museum would like to extend its heartfelt thanks to:

**the Chancellery of the President of the Council of Ministers
the Ministry of Culture and National Heritage
the Ministry of Foreign Affairs**

as well as our sponsors, partners and media patrons for supporting our activities and projects in 2022.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Sponsorzy i Partnerzy Sponsors and Partners

KINO ŚWIAT

Patroni medialni Media Partners

POLSKA PRESS GRUPA

SIECI

Wydawca: Muzeum Historii Polski

Tłumaczenie: Mikołaj Sekrecki

Redakcja angielska: Anna Meysztowicz

Redakcja i korekta: Maciej Jaworski, Małgorzata Kowalczyk, Anna Piekarska

Wybór i opisy zdjęć: Małgorzata Kowalczyk

Projekt graficzny i skład: Artur Busz

Zdjęcia: Biblioteka Elbląska im. Cypriana Norwida, Maciej Cioch (MHP), Monika Ciszewska (MHP), Waldemar Dowejko (Ambasada RP w Wilnie), Magdalena Górfińska (TVP), Michał Janiszewski (Motion-Studio), Wojciech Kalwat (MHP), Robert Kostro (MHP), Małgorzata Kowalczyk (MHP), Katarzyna Piędziak (MDRP), Książnica Płocka im. Władysława Broniewskiego, Kwiatonowickie Stowarzyszenie HOMINI, Vitalis Lebedis, Danuta Matloch (MKiDN), Muzeum w Jarosławiu, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Sebastian Pawlina (MHP), Anna Piekarska (MHP), Aneta Stawińska (MHP), Tomasz Słupski (MHP), Stowarzyszenie Pospolite Ruszenie, Stowarzyszenie Pracownia Wschodnia, Anna Szymańska (sloneczniki.czasdzieci.pl), Piotr Tomczyk (MHP), Mariusz Walczak (MHP), Anna Wojnar.

Druk: HERA Drukarnia Offsetowa

ISBN: 978-83-65248-77-0

© Muzeum Historii Polski w Warszawie, 2023

Published by: The Polish History Museum

Translated from Polish by: Mikołaj Sekrecki

Proofread by: Anna Meysztowicz

Polish version edited and proofread by: Maciej Jaworski,

Małgorzata Kowalczyk and Anna Piekarska

Photo selection and description: Małgorzata Kowalczyk

Graphic design and typesetting: Artur Busz

Photographs: Cyprian Norwid Library in Elbląg, Maciej Cioch (PHM), Monika Ciszewska (PHM), Waldemar Dowejko (Polish Embassy in Vilnius), Magdalena Górfińska (TVP), Michał Janiszewski (Motion-Studio), Wojciech Kalwat (PHM), Robert Kostro (PHM), Małgorzata Kowalczyk (PHM), Katarzyna Piędziak (MDRP), Władysław Broniewski Library in Płock, HOMINI Association in Kwiatonowice, Vitalis Lebedis, Danuta Matloch (Ministry of Culture and National Heritage), Museum in Jarosław, National Digital Archives, Sebastian Pawlina (PHM), Anna Piekarska (PHM), Aneta Stawińska (PHM), Tomasz Słupski (PHM), Pospolite Ruszenie Association, Pracownia Wschodnia Association, Anna Szymańska (sloneczniki.czasdzieci.pl), Piotr Tomczyk (PHM), Mariusz Walczak (PHM), Anna Wojnar.

Printed by: HERA Drukarnia Offsetowa

ISBN: 978-83-65248-77-0

© Muzeum Historii Polski w Warszawie, 2023

2022

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
